КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, 30 август, 1969 шу. № 104 (4741). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкомн, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДУЬЙЛА

КПСС ОБКОМЕ

СИЙЛЕН ГРАМОТАШ — ПРОПАГАНДИСТАШТА

Дукхача шерашка партийни образовани системе толамна пропагандистия болх беш хилабахь республика къахьегамхошта юкъе коммунистически кхетам луш хьнаре дакъа лацарна КПСС обкома бюрос елла КПСС обкома Сийлен грамоташ:

Арсалиева Реша — Нажай-Юрта района Зандакски юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Арутюнян Дмитрий Осиповича — Сунженски хьехархочун ЦІагІарча марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Белоса Михаил Никифоровича — партийно-боахама актива МалгІабика района школа хьехархочоа.

Гульно Михаил Андреевича — Грозненски района Гикаловски юкъерча школа партийни организацие теоретически семинара кулгалхочоа.

Гусев Иван Георгиевича — Ленински района «Красный молот» завода партийни организацие марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Гезуев Рашида — Ачхой-Мартана района «Самашкинский» совхоза парторганизацие юкъьерчча политшкола пропагандиста.

Демиденко Александр Ивановича — КПСС Грозненски горкома штате воцачу лектора.

Заиев Шахрудин — Нажай-Юрта района Зандакски юкъерча школа семинарски группа кулгалхочоа.

Калинина Викториие Михайловнин — Гудермесски локомотивни депо партийни организацие марксизм-ленинизм лардий школа пропагандиста.

Крохина Полина Алексеевнин — «Шелковской» племсовхоза парторганизацие парте историе школа пропагандиста.

Крошка Виктор Никифоровича — МалгІабика района «Кавказ» совхоза парторганизацие юкъьерчча политшкола пропагандиста.

Лучший Николай Петровича — Октябрьски района Грозненски локомотивни депо парторганизацие семинарски группа кулгалхочоа.

Мальсагов Зяудин Мальсаговича — Наьсарен района «Электроинструмент» завода «Кругозор» цхьача комсомольски кружока пропагандиста.

Мисько Степан Максимовича — Заводской района столовейн ресторанийн треста парторганизацие марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Магомадов Абусаид Алиевича — Урус-Мартана района «Гехинский» совхоза парторганизацие парте историе школа пропагандиста.

Осадчий Иван Степановича — КПСС обкома политически просвещение Цlен штате воцачу консультанта.

Пономарева Степан Ивановича — Наурски района «Красное знамя» цхьача колхоза юкъьерчча политшкола пропагандиста.

Ткач Александр Павловича — Старопромысловски района пропагандистий семинара кулгалхочоа.

Ткачев Петр Ивановича — Наурски района «Терский» цхьача, жа лелдеча совхоза парторганизацие марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Татаринцев Михаил Алексеевича — Сунженски района райбыткомбинатерча марксизма-ленинизма лардий вІашагІъеллача школа пропагандиста.

Хант Абрам Зискиндовича — Нохч-ГІалгІай АССР-а бузаніма-управлени парторганизацие семинарски группа кулгалхочоа.

Цыганков Юрий Дмитриевича — Гудермесс станце контролерий-ревизорий партийни организацие марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Шатохин Александр Ивановича — Грозненски района «Атагинский» совхоза марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

Яндиев Іаддаил Хьайта — Наьсарен района «Октябра 40 шу» цхьача совхоза парторганизацие марксизма-ленинизма лардий школа пропагандиста.

БЕРАШ ДЕША ДОЛХ

1-ча сентябре дІадолалу дешара керла шу. Эзарнаш дешархой дахка салеІачул тІехьагІа юхе а чубоагІаргба шайн хьамсарча школашка. Царна хургба эггара хьалха деша боагІараш, эггара хьалха хьехархочун дош хезаргдарш.

Дешара керла шу дІадолалу дикдоккха цІей хул советски халкъа. Боккхача безамца накъайоахк цар къоза тІехье керда знанеш Іомарна. Шн тайпара да хІинцара дешара шу. Из дІадолалу В. И. Ленин ваь 100 шу дузаре сийленца накъалакха деррига советски халкъ кийчлуче хьалхенка. Цу гІуллакхо кхы а доккхагІа декхараш хьалхашка оттаду советски школана.

Нохч-ГІалгІайчен халкъа образование боллхой кийча ба дешара керда шу толамца дІадоладе. Республике чакхъьяннай хьехархой августовски совещанеш. Цига хьехархоша кІоаргга дийцад проблемни дешаш, дагабийнаб дІахо де везарех. Вай республике дукха ба гІорбаьнна хьехархой. Шоай говзал, хьинар дІател цар къоза тІехье кхерна. Из шоай сийлен декхар лерхІ республике школашка боах беш бола 13 эзар хьехархочо.

Кердача дешара шерага дика кийчъенна школаш дукха я вай республике. Хьнал хьалхе товйир МалгІабика районера школаш. Цига цхьайолча моттигашка керда классаш, дешара кабинеташ хьалъяьй, ишта кхы мел ший Іалашдаьд.

Дика кийчъеннай дешара шерага Грозненски районера школаш а. Ремонт яьй, довгор Іалашдаьд, керда баьхкача хьехархошта квартираш кийчъяьй.

Республика школашка укх шера дукхагІа хургья дешара кабинеташ, мастерскаш, спортивни залаш, дешара технически средстваш. Дукха керда мебель, карташ денал.

Цхьайолча совхозаша, колхозаша шоай чотах ремонт яьй школашта, хІьта ишта хьалтьяьй керда помещенеш а. Къаьстта дика леладу из гІуллакх Шелковской, Наурски районашкарча боахамаша.

Укх шера городашкарча школашка кердача программах дешаргхиларна вузаденна дукхача хьехархоша лакхалІа бола курсаш чакхъяьхай хьехархой говзал лакхъяра институте.

Дешара кердача шера кийчо еш карагІдьенна дикаларш кхы дукха а дувца йиш я. Цхьабакъда, балгалдахкица дергаш хІанз балха юкъера кхоачамбоацараш, ГІишлошъеараша цхьайолча моттигашка хьалъяь яхац керда школаш, пристройкаш. ХІана а боккъонца ремонт яь ьяннаш цхьайолча школашта. Іалашдаьдац тоьал учебникаш.

ВІалла а метаргдац дІахо ма гІулакх. Укх деношка кІоадаь дІадаха деза уж кхоачамбоацараш. Эггара хьалха терках тІабахийта деза массанега дешийтара закон цІенхашта кхоачешара. Цхьа бер дита йиш яц школе доацаш. ХІанз учебникаш дІа ца кхаьчача школашка сихха Іалашде деза мел эша учебникаш.

Соахка цхьайолча школашка хьехархой ма тоьаш, уж хушахуш моттигаш цийсъелар. Цу тайпара гІулакх укх шера хилийта йиш яц.

Къаьстта терко е еза хьехархой йоахкоа. Укх шера вай республике баьхкаб мехка кхыча моттигашкара дукха хьехархой. ЧІоагІа беза тІаьша беза уж, царна мел эшар Іалаш а деш.

Дешара укх кердача шера къаьстта лакъбе беза дешар хьехара Іалкани методически беррам. Из дІалех тахалерча дешаршна. Дукхьал кердача программашех учебникашех лакхъергъяш дешархой знанеш. Из гІулакх хьехархоех тийша да. Цулухье хьехархой декхаръяла ба ца халлаш шоай теоретически кийчох педагогически мастерство лакхъе, кердача программай дІахяш вахара юкъехкъе тово кулгйтаргІоле толамагІа бола методаш лехе. Из хІара хьехархочун профессиональни декхар да. ХІьта школай кулгалхой декхарийла ба хьехархочун йовхо е а, дикагІбарий опыт шерра йоаржаа а.

ХІанзехьа чакха е еза дІахо методически объединеней болх тоабе, дикагІйола опыт йоаржаяпа, педагогашта дамн дика консультацеш лоаттаергІола гІулакх вІашІтІехьлакхара. Цу дакъе доккхий декхараш хьалхашка латт эггара хьалхе хьехархой говзал лакхъеча институташта, педагогически вузашта.

Дукхьал вайша вох кийчбе Іац советски школе. Цо еразец политически грамотен, кІоаргга идейни боле коммунизм тьалъераш, боккъонца боле патриоташ, интернационалисташ.

В. И. Ленин ваьча вейзахьа денз 100 шу дизаре кийчо ела хана къаьстта боккхий торонаш хьаела дешархошкара идейно-кхетама болх тоаба. Педагогически советаш, школьни партийни комсомольски организацеш декхаройла я Ленински воскреташте тешаме болаш, Ленин санна баха, хьадьиг Іомабеш дешархой хьалхебара балха керте латта.

Дешархошта Ленина вахао довзийтао, цун ваьхданай уж кхебар Іалашьяте боккха доладгІан болаш гІулакх да. Моттигера партийни организацеш декхарийле я республике хІанзале цу дакъе Іоаль опыт шерра йоаржае, цу балха дикагІйола формаш белгалъяха.

Дешархошта коммунистически кхетам балара тІабораьзаба хила беза внеклассни болх а. Из вІашІтІехьбакхха беза кІоаргга идейни лардя тІа, дешара программица кІоаргга бувза а бувзаш.

Ца хадааш йоакхо е еза хьехархочуе, лакхде деза цун сий. Школана эшашоа оарцагІвала еза еррига общественность.

Шеко яц Нохч-ГІалгІайчен халкъа образованиеболхлоша вай мехка халкъа образовании дІахо дегІайоалара Коммунистически парте хьалхашка оттадаь декхараш сийленца кхоачашдара шоай низи хьаькъали кхо ца деш къахьегаргхиларах.

ЧЕХОСЛОВАЦКИ ЮРТА СОВГІАТ ДАЛАР

Советски паргизанашта вовкъостел дарахи юкъарча мохстагІчоа — немецко-фашистски захватчикашта духьал лоаттабаьча къовсамий юкъе доккха дакъа лацарах 1969 шера 27 августе арадаьккхача Указаца СССР Лакхехьарча Совета Президиумо Даьхенн тІема 1-ча дагІар ордена еннай Мартински района Силабика цхьача юрта (ЧССР).

ТАСС.

Пхе шера план — ханал хьалха!

ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ КОТАЛО

В. И. Ленин ваь 100 шо дузача дено сийленца накъавахара шерра социалистически эхь йоаржаьча Нохч-ГІалгІайчен промышлении предприятей коллективаша ханал хьалха — 29 августе кхоачашъьай продукцена реализаци йеш керттера изделеш арахецарех 8 бетта план.

Август бутт чакхбалалехьа планах лаьрхІачул совгІа доаккхарга дукха мехкадьтта, мехкадьтта продукташ, мехкадьтта-химе продукци, арахецаргья тайп-тайпара машинаш, оборудовани, халкъа эша товараш.

«Октябрьнефть» НПУ промысловикаша ханал 8 ди хьалхеи «Малгобекнефть», «Горскнефть» НПУ мехкадьтталоша ханал иддн хьалхеи кхоачашъьай мехкадьтта даккхара 8 бетта план. Промышлении продукцена реализаци елга укх шера 8 бетта соахка цу юкъа хинначул 9 процент дегІаденад.

Планированаи экономически стимулированаи кердача системах болх беш я хІанз республикера 107 промышленни предприятия. Еррига арахецача промышлении продукцех 80 процент продукци арахеи цар.

Технологи ма хаддаш организаци, производство мийса вІашІтІехьъенкхарах, керда техника производствана юкъекхаьхарах болхлоша, инженерно-технически болхлоша творчески хьинаре къахьегарах, къахьегама оасарле укх шера 8 бетта дах процент лакхъенай соахка цу юкъе хинначул. Республика промышленносте юкъьера лаьрхІачул даккхагІо а къахьегама оасарле планированаи экономически стимулированаи кердача системах бола беча дукхагІйолча предприятешка.

Социалистически эхь хьалха латт «Октябрьнефть», «Малгобекнефть», «Горскнефть» мехкадьтта промысловни управленей нефтегазовни управление, КПСС XXIII-ча съезда цІерагІча Грозненски крекинг-завода, «Электроприбор» завода, «Нефтехимзапчасть» завода, макаронни фабрика, Грозненски трикотажни фабрика, «Художника» цхьача фабрика, «Дружба» цхьача шоколадни фабрика коллективаш.

Общественни производства эффективность лакхъярах, республика предприятей коллективаша арахецача продукцега дІабола пайда планах лаьрхІачул совгІа лоьбарах 1969 шера ворхІ бетта баь пайда 175 эзар сом да.

В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъавахара пятилетка дийлагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра вергага шоай низош оарцагІдаьха къахьегам ба Нохч-ГІалгІайчен къахьегамхой.

8 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

В. И. Ленина бІаь шу дузача юбилейга кийчо еш Ленина орден лелаеча «Грознефть» объединене промысловикаша графиках хьалха а булаш цахаддаш лакхъю мехкадьтта даккхара темпаш. Ханал 4 ди хьалха, 27 августе, кхоачашъяьй цар чакхаьалхен 8 бетта план. Август бутт чакхбалалехьа планал совгІа доаккхаргда 200 эзар совгІа тонн мехкадьтта.

Соахка хьалхарча ворхІ бетта даьккхачул укх шера цу юкъа даьккха мехкадьтта 14 процент лакхденнад, хІьта газ — 32 процент. Эггара дукхагІа мехкадьтта лакхденнад «Старогрознефть», «Октябрьнефть» мехкадьтта промысловни управленешка. Къахьегама оасарле лакхъяра план тІехкхоачашъяьй, хІьта соахка хьалхарча ворхІ бетта хинначул 17 процент лакхъеннай из укх шера цу юкъа.

Тоалуш латт экономически хьоахкамаш а. Хьадовккхача мехкадьттаген газатен дІабода мах лохбарах, боалама керде реформе чакхьяккхарах, продукцена реализаци яра план тІехкхоачашъярах дІабахача ворхІ бетта «Грознефть» объединене коллективо [illegible] планал совгІа 346 эзар сом пайда баьб.

Социалистически эхье хьалхара моттиг лоацо ворхІ бетта план 23-ча августе кхоачашъьеча «Октябрьнефть» мехкадьтта промысловни управлени коллективо, хІьта «Горскнефть» «Малгобекнефть» мехкадьтта промысловни управленешта 8 бетта задани 25 августе кхоачашъяьй.

Уж къахьегамхой тІехьеш дІа вІашІтІехьлаьаккхад бурув теха а яьхо дикха дебит бола мехкадьтта кІеди тета скважинаш бола йе йолалийтара, чурра резерваш бизза пайда эйбарах. Керда дешаннех технологи производствана юкъекхаьхарах, тІоашашта искусственни низ тІалоаттабара методах шерра пайда эйбарах, дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяьхарах цар шу доладелча денз планал совгІа даьккха мехкадьтта 600 эзар тонн а.

ХІанз Нохч-ГІалгІайчен промысловикаша хьалар кхо ца деш къахьег пятилетка дийлагІча шера 16,5 миллион тонн мехкадьтта даккхара.

СЕНТЯБРЬ БЕТТА ЧОТАХ

В. И. Ленина цІерагІча Грозненски мехкадьтта чекхдоахача завода Морин Анатолий Ивановича керте латтача шоалагІча цеха коллективо лакхача къахьегама толамашца чакхбаьккхаб пятилетка дийлагІча шера хьалхара ворхІ бутт. Мехкадьтта кийча продукци арахецара задани ханал хьалха 24-ча августе кхоачашъяьй цо. ХІанзлехьа ялахал совгІа арахийна продукци эзараш тоннаш я. Цу цеха установкашта юкъе тьаьжача социалистически эхье хьалха латт Ширъев Владимир, Степичкен Николай керте латтача установкай технологаш. Цар кхе а хьалха кхоачашъьай ворхІ бетта план.

Л. ФОМЕНКО,
тха штате йоаца корр.

ХЬАЙБАШТА — ШОРТТА ДОАКЪАР

ІАНА КИЙЧО Ю

ХІана эггара беххтохкамера за хьетІаккхачай хьайбаш лелаераашта.

Сиддаь доакъар Іалашде деза хьа я, хІара да бокхача лоархІаме да дукхагІа йол хьнихара, силос йоллара.

Іан кийчо яра фу ду тха колхозашта?

Доакъар Іалашдара гІулакх дика кхоачашду XXII партсъезда, Ленина, Кирова цІерагІча колхозашка. XXII партсъезда цІерагІча колхозе 25 август тІаккхоачаш кийс бІаь тонн йол хьекхе аргІаш вІашакетахай, планах 1800 тонн йолча. ХІанзле 343 тонн силос еллай цу боахаме. ХІара дийнахь дукха мангалхой арабуьл. Мангал дика хьокх Магомадов Лемаьлас, Даудов Жамойла, кхыбараша. Цхьаь хІарамие дийнахь ах гектар хьоккхаш 5 — 6 гектар йол йоакх. Ишта хІара дийнахь 80 центнер хьоккхаш шоай нормица 150 — 180 процент кхоачашъю Ленина колхоза мангалхоша Дудушев Берие, Исаков Ахмае, Дудушев Даудо, кхыбараша.

Дика вІашагІехьадьяхках йол хьнихара гІулакх Кирова цІерагІча колхозе. Эрий баьнаш тІаьхьа ерриге участкаш бригадашта дІайийкхаьй. Цудухьа хІара цІена хов кийчахь а мел а хьекхи еза йол. ЛоархІамерча участкаше коммунистами оттабаьб. Йол хьалъахьарг вІашакетохача хьинаре дакъа дина Белгатоерча библиотекара коммуниста Эдигова Зулиата. ХІара дийнахь цо балаа йоалаш керда газеташ, журналаш хьу со. Мангалхой дІахетабу доакъаро дикал хьайбай продуктивность яккхагІа яхара, ерачахьалкхеи шин-лакхи кхоачаш мел лоархІаме да. Йолаш йола йол дІаиаьаш, учет лелара лелаеш моттигаш кийсгора кхьаьанна, цу гІулакха тІахьожам лоаттабу коммунисташа Тазмукхала юрта Совета председателя Чабаева Аймане, Тухигов Зортаба, Гихаева Тамарас, кхыбараша. Вокхо, вІашига, бІарчча дезалаш оаоцагІбаьннаб уккхаза доакъар Іалашдара. Цонашка бІаргаш биш а пенсионераш. Дика доахІабу шоай декхарех пенсионераш къахьара коммунист Хамжилиев Ахьмад, Хаджимурадов Байтаз. Царех хІарамие ах гектар тІара кхоачаш йол хьокх. Цудухьа ба хоаш яйсленна хІама ди Кирова цІерагІча колхозе кхыча боахамашкарчул дукхагІа йол Іалашъяр. «Йол ханаха йолаьнча цхьан хІарагІа 1800 тонн вІашакетохай уккхаза. Шу ах планал тІаьх а».

Болгалие деза, дІалакхача шерашка цхьайолча районе боахамашка укх шера дукхаьа дукхагІа доакъар кийчдаь хилар. Цхьаккха участок йитан ца хьокхаш, хаула йоккхаш, хьакъа йистош, хьацеш. Лоаша ялча мангал дІадостабе моттиг йолчара бун ца хьокхаш йисай.

Района боахамаша хІара дийнахь 220 тонн йол, цхьа бІаь тонн силос Іалашъю.

Йол, силос, кхьадоле доакъар Іалашдарна оттуе болаш да колхозхой къахьегамира материально безам совбоаккхара принципаш кийса лоавар. ХІара пхе дийнахь итогаш а мангалхоштен механизаторашта йол хьоккхача, силос болхача механизаторашта юкъе социалистически эхь. ХІара силкхаче тоннах 30 процент йол йолк доакъар Іалашдеча дакъа лоацачунга. Цул совгІа аьлийта сом ахча ду хьа ткъеш тонна.

Цхьаккхаш тІахьожам моттабе беза хІаллоача доакъара.

Дика хІокхьай хьинал совгІа хьайбай продуктивность дакхьа хьалдаьд долаж, цу дотташ лоадалара боккхача лоархІаме а шоай йІкъьяь помещенеш. Кхетадекна доадаш хьайбаш вергІата латтоаргІола микроклимат йолча помещенешка доаттІача тайпара кхоабечча хьайбаша продукци совйоакх. Цу гІулакха фу ду тха боахамашка?

Хьайбаш лоаттаду керда комплекснеш хьаьрг къахьачаенна ремонт яра дІадахача шерашка помещенешта ремонт елга Іал цкъа чаккдоакхаш хиннаьоле хІанз тоідткхе ала йиш я ца гІулакх укх шера района совещанешка дувцаг ца хилар.

Къаьстта дика латт помещенешта ремонт елга Кирова, Орджоникидзе цІерагІча колхозашка. ВІашагІьехкай лаьрххІа ремонтни бригадаш. Ремонт ечча хьнаре дакъа лоац хьайбаш доадахе лоам ца болхаш бисача хьайбаш лелаераша. Ремонт ечча лакхара хьокхамаш сойташ къахьег Орджоникидзе цІерагІча колхозерча колхозхоша Мангов Туса, Гадиев Хьамзата. Дийнахьа норман 140 — 150 процент кхоачашъю цар.

Сентябрь бекъалуш чакхдергІа Кирова, Орджоникидзе цІерагІча колхозашкара ремонт яра болхаш, ТІехье ца доахаш помещенешкахь хийнаьй ийтийчашна цІенхашта терках тІабахийта беза Карл-Маркса цІерагІча колхоза кулгалхошта.

Ломара хьайбаш цІадоалалале сентябрь бекъалуш кийчъяь хила еза еррига помещенеш.

Баьха юкъа цийслу кхоачамбоацараш дІадахара беррига низ тІабахийта къахьег хІинз хьайбаш лелаераша.

І. ЭЛЬХАЖИЕВ,
Ведана районни производственни управлене керттера зоотехник.

СИЛОС — ПЛАНАЛ ТІЕХ

Планах Іалашъе лаьрхІа силос сангарашка еллаб баьннаб Надтеречни района «Знаменский» совхозе, цхьабакхьа пох кхоачамбаь Іе дага бац уккхаза.

— Соахкара Іа дІаьха хинндале а тха хьайбашта кхоачамболаш доакъар лоаттадир оаха, — йоах совхоза директора Заигаев Домнас, — хІьта укх шера а тхоай ма хуала дукхагІа доакъар Іалашде гІерт тха механизатораш.

Шоаш лерхІар цар ишта кхоачашду хоргда фермашта юхе хьалдеь латти лаьза аргІаш, силосах йиза сангараш бІаргаейча.

Совхозе 500 бежан да укх шера Іангара дахка лезаш, цу дакъе 200 етт а болаш. Царна Іан кхоачамбара 720 тонн йоли 212 тонн силоси эш, хІьта е кІира хьатІехкоачаш боахаме йолаш яр 600 тонн йол.

— Кхы 300 тонн йол Іалашъе йиш хургья тха цхьаи шера тІагІоала баьцаш шоалагІа хьекха даьча, уж чуэца укх деношка доладургда тхо, — тІатох совхоза директора.

Доакъар Іалашдеча хьнаре къахьегаш ба А. Солтаев, О. Калоев, Х. Эдельбиев. Хьалхара шу деш уж йол Іелешьеш боле, говза ду цар цоя аргІаш а. Ишта цар даьча аргІашка 140 тонн ча дІаоттадаьд.

Моша доакъар дукхагІа хилийтара хьекха лаьхха лаьрхІача 150 гектар хьаьжкІашта кхы а 30 гектар ІотІатехай. Силоса хьажкІаш чуэцача хьокхаме къахьегаш ба комбайнераш Заказа Султан, Закриев Айнди. Дийнахь нормах хьакха езаргш 4,5 гектара тІара хьаьжкІаш йолча 6 — 7 гектара тІара хьекхаь бола уж.

Дика аьттув бола кхай тІара лафетаца хьаьжкІай масса дІаозаш болча тракторист Магомадов Іаьле. Тикуев Сайт-Ахьмада, Межидов Юсе, шоферий Умаров Адама, Гермиханов Махьмада, Джамбулатов Шалауде. ХІараше денна 10 — 12 рейс еш 25 — 30 тонн моша доакъар дІаоса цар.

ХІанз дІаоттаь 2600 тонн силос а боахаме. Еррига а планал тІех 900 тонн гергга силос дІаоттае дага ба уккхаза. Шоаш лаьрхІар кхоачашдаь бола боахк уж.

Д. ШАДАЕВ.

РЕЙД

Доакъар юха а деха ухаргба...

Эггара хьалха Шелковской района «Красный пахарь» цхьача колхозе дахар тхо. Планах цу колхозе укх шера Іалашде деза 285767 центнер доакъар. Царех 33247 центнер йол, 36920 центнер ча, 195600 центнер силос.

Дика вІашагІехьадьхад колхозе доакъар Іалашдара балхаш. Йолаш а тоьал комбайнаш, кхай тІара силосия масса дІакхухьаш йола транспорт. Нагахь санна комбайн, трактор е кхыйола агрегат кхай тІа йохе цу сахьате из тоае кхоабу летучкаца лела механикаш. Довгор кхоачаделча, из чудотта кийча латт заправщикаш. Цудухьа хІанзле 262 гектара тІа силоса лаьрхІа хІайийначча хьаьжкІех, 250 гектара тІара ярапш хьекха баьннаб колхозе.

— ХІанзалца кхоачамболаш Іалашдаьдац шун боахаме доакъар. Къаьстта силос, из тоьал Іалашдара фу де лаьрхІад оаш? — хаттар дир аз. 762 гектара тІа ялат чуийначул тІехьагІа доакъара лаьрхІа шоалагІа дІайийначча хьаьжкІех тийша да тхо, цу кхай тІара чуэцаргйоача хьаьжкІашца кхоачашъергья план, — аьнна жоп делар колхоза керттерча агронома.

ШоалагІа дІайийна хьаьжкІаш дика хьатІаьннай. Бакъда, маьлхо йоахьеш латт уж хІанз. Геттара дика хургдар хІанз цу кхай тІа хий дулларе. Из хьоадеш саг вацар уккхаза.

Ленина цІерагІча колхоза пхелагІча бригаде тхо хьаьхаьвчача хана тІатеІІа болх беш бар доакъар Іалашдераш. ХьажкІаш хьоккхаш яр шиъ комбайн. Шоай аргІа тІаккхаргга хьежаш пхе миноташ совгІа ха яккха эзацар автомашинаш. Цу дийнахьа болх беш 10 автомашина яр уккхаза.

Кхоана дергда тхо укх бригада кхай тІара хьажкІаш хьекха. Цул тІехьагІа кхоалагІча бригадана новкъостал де гІорга тхо, — йоахар механизатораша. Бакъда, кхоачамбоацараш а цийсъелар тхона цига. Ишта, бгарамал тІех йоттар машинаш. Цудухьа, силос йолалча метте машин хІакхачалехьа новкъа дукха йоайора масса. Кхыча тайпара сурт бІаргалайра тхона кхоалагІча бригаде хІаккхаьчача. ТкъаьялхлагІча августе мара болабеннабац бригада болхлой силос кийчъе. Хьалхара сангар юзаш мара бацар уж. Сангара говзаьа дукха доккъаденна кхо ул. Силосия масса яхьаш хьайоагІа машинаш сангара йисте лелача хана кхо чулегадора. Из бульдозераца дІадаккха уйла дІаккхачац-хьотІ цар?

Болх беш яцар силосия масса тоІе йолаь цаІ мара йоаца трактор а.

Дукха ха йий из ехь?

— Пхийтта минут хургья, — аьнна жоп делар тракториста Д. Плиева. Хьанча далере айса толергьар аз из.

Из цхьаьнне хьамча дерга хьежаш латтаншьа силосия масса сангар чу Іотуйоаддайора. Ялх машин ера из яхьаш тхо цига лаьттача юкъах. Цхьаннаха гуш яцар летучка. Уккхазара гаьна йоацаяа контаре колхоза керттера зоотехник воьла вахийта кІаьнк сиха юхавера, зоотехник конторе вац, аьнна. ХІьта пуз гІехьагІа итт минут яьлехьа тхона бІаргаейра керттера зоотехник С. Гризиев гІа а вагІаш, тхона гаьна йоацаш тІех а ьйне дІаэха ГАЗ — 69. Силосии масса тІа а йолаш латта машинаш шийна гушшехьа из дІавахар. Фу хургда укх тайпа колхоза керттерча зоотехника хьайбашта доакъар Іалашдарах беххтоххамегІа, аьнна хеталора.

Трактор тоаяь ялалехьа сахьат ха яьлар. ХІьта тоаяь трактор а яцар дукха болх бергболаш.

Цигара силоса хьажкІаш хьоакхача дахар тхо. Уккхаза а дар кхоачамбоацараш. ХьажкІаш хьоахкаш йолча шин комбайнах цаІ ела лагІар. Цунна юхе бар колхоза парткома секретарь, кхоалагІча бригада бригадир, комбайнер, кхы а нах. ХІьта тІалаьдка тхо бІаргадайча мара вахийтанзар газосварка йоалае саг а.

Из тІаяалехьа, еррига силос дІаоза машинаш кхай тІа гулъелар.

Йийча сурт дао тхона Менжинске цІерагІча колхозе силос Іалашъеча бІаргадайнар. Кхай тІа боахкача комбайнерашцеи шоферашцеи оаха хабар дийцача гучадаьлар цу дийнахьа шир кхоалагІа моттиг хийцалга. Цхьан меттера хьажкІаш хьакха эттачара кхы тахьа бахийтао уж. Бакъда, цига а болх бе йиш йолаш бацар хьажкІаш хьоккхараш, цу моттиге дІатІаболда хьаьхоа кІоаргача оро хьадабаьбар. ТІаккха колхоза председателя кхоалагІча моттиге хьожабир уж. Механизатораша дийцар тхона:

— Силоса хьажкІаш чуэца доладеннача хана дезз комбайн е трактор йоталах эша оаттал яхьаш е кхыдола технически гІулакх де саг вагІаш кхашка. Кхыметтел доатор кхоачаделча а из чудотта юрта дика деза тха. Раьза бацар болх во вІашІтІехьбаккхара колхоза новкъостал де «Сельхозтехника» цхьача объединенера бахийта шофераш а. Силос Іотоlаеш саг воацаш йоттар автомашинаш. Из бахьан долаш дукха силос новкъа Іолегар.

Аханел совгІа мара Іалашъянна боахаме йол, хІьта ча кхы а кІезигагІа — 35 процент мара дац. Боахаме укх шера планах сангарашка йолла езар 11050 тонн силос я, вох тхо цига хиннача хана кийчъяр 2403 тонн мара яцар.

ХІара дІа хІа ма дода доакъара йийнача хьалхцІай хьуйакъам эшалу, уж йоакъалуш йоагІа.

Къаьстта чІоагІа терках тІабахийта беза Менжинске цІерагІча колхозе силос Іалашъеча лерттІа болх вІашІтІехьбаккхара. Цар кхалхча кхы а дукха йисай силоса дІайийна хьажкІаш. Уж цхьа кІира даьлча цу гІулакха чуэца пайдана хургьяц. Цу тайпара лелар кхы а йиш йоашилга ца деза цу колхозий кулгалхошта, боахамий партийни организацешта. Соахка санна, юха а доалахошкара доакъар деха шоай безам беце.

«СЕРДАЛО» ГАЗЕТА РЕЙДОВИ БРИГАДА: М. ХАКИМОВ, Шелковской района халкъа тІаьхьожама комитета председатель; М. КОРОТКИН, Ленина цІерагІча колхоза халкъа тІаьхьожаменхой группа председатель, М. ХАМАТХАНОВ, редакце белхало.

КАЗАНЬ — мехка йоккхийча промышленни а культурни а гераьех цаІ я. Цо Даьхене тел тайп-тайпара йола машинаш, прибораш, оборудовани, химе продукташ, киноаппаратураш, медицински инструменташ, бедаш, кхы а гІирсаш.

СУРТА ТІА: Казански газови аппаратура сборочни цехе. Конвейер тІа — кхо кхувуча бола газови пешкаш. ВІашагІьехкар а къоча баккхо Варламова Роза.

Б. Масарнова сурт.

ТАСС фотохроника.

Чичерин Георгий Васильевич (1872 — 1936 шераш) — советски пачхьалкхан деятель, гІараваьлла волу дипломат. 1898-чу шера дуьйна 1917-чу шеран эмиграце хиннав, цига волаш 1905-чу шера РСДРП юкъе вахав. Революци хиннача юкъагІа — меньшевизмо агІор хьалвоьдуш хиннав, дуьнен хьалхара тІом бацарча шерашка — интернационалист. 1917-чу шу чакхдаллачул большевизма позицеш тІа воал. Бресте хиннача советски машаре делегаце член. 1918-ча шера дена 1930-ча шерага кхаччалца — кхыча мехкашцарча гІуллакхий халкъа комиссар. Генуен Лозаннен хиннача дуьнен халкъашта юкъерча конференцешка хиннача советски делегацешта хьеве лаьттар. СССР ВЦИК-а а ЦИК-а а член хиннав. ВКП(б) XIV-чен XV-чен съездашка партье ЦК членаьла хиржав.

КАГИРХОЙ ЛЕНИНГАРА ІОМАБАЛА БЕЗА

(ДагадоагІарашт яздаьд 1924 шера).

Цу деша дизаче маІанийца хьехархо вар Владимир Ильич. ЧІоагІа кхетам луш, Іомавеш дер цунах веттавалар а. Ше деш долчун хьокхамица, шийн указанешца, ше деча кулгалца, шийн дерригача сибатаца хьехам телар цо.

Къоначча дешарий теркам цергіе тІагІоргболаш, дукха дІаьха а ца луваш, ловша дІаязъе лоа сона цул оамала хІанзалца вІешагІ а теха юкданза йола массехк белгало...

Эгара хьалха, шийн моллагІча балха тІа а де дезар дизза а кхочахьа а деш хиларца белгалвоалаш вар Владимир Ильич, иштта хулга дІаьехар цо шийца болх беш хиннача моллагІчунгара а. МоллагІа рефератка... бокъонна кІагІлерх... дезаш, хІаьта моллагІа а... лера йоллийта тІатохен тІерадаккхен хІама доаш а хила дезар Владимир Ильична болх беш волча цу сайкате кхетадора несса оагІоракьара бокъонца тохкаш бь а доаш моллагІа доле хибараш ихьакна маьке доацилга. Яхар маддарре бакъдера яшш хулар яьха цІераш, дувцаш хІамий цІераш, цифраш, цитаташ иштта вьлча а вешта вьлча а, бокъонца тохкам бь доле хьаллзаа хІамаш дуйне дезар. ДикагІа де, кІеаигагІа доаш а, шие дер ваща тайпара хоадам болаш кІалха лера болаш дика, ларйе доаша къамьлаш лечул тикагІа де ихьакха ца я оалаш Іийча.

Ленинца Іомавала, цун хьехам дІаоза безам болаш волча моллагІчо а дагакхоабадда: иштта да из аьнна соцадара сих ма ле! Бокъона тохкам беза дар бакьде ма гІерта! Ше маддарра хІама тахка а тахка, бокъонна хайна дайначов тІера хьадоагІаш дар мара, мостагІах хабарах а ма хувца!

Цунна вийслуш дар Владимир Ильича уйла ше а иштта хоаламе хилар. ХІара оалаш доле хІама бокъонна тохкам а бь гучаделнача бакъдолчоа тІера хьадоагІаш хинна ца Іеш, уйла ше а хила езар дІа-хьа дезка йиш йолаш а тхета ца деш а охьакххах вІама дусаргдоаш, селла хьинаш дьа, хьыхха, шадьоьь, из уйла ерга а юхье дера чакхъаьллина йікза кхетаеш хоаламен хургболаш. Шийн уйле чакхъяьллемца аьиха а хьыхха, тІатохен тІерадаккхен хІама доаш яь хьыца хумейтилга — той из дер Владимир Ильичах вотталуча хила моллагІчо а Іомадеш хилар...

Цунца болх беш хиннача сего Владимир Ильичгара Іомадеш хинна кхоллагІдар, — из дар ягара хьалха реальни долаш дарна бокъонна гуш хулга. Владимир Ильичана къамаьл деш вола саг теоретически хабарешца хьынача хила е, вайцига чІоагІагІа дахьжа долча дезукхтиин уйлаш йогахьа тІатухине из хьалхе. Владимир Ильича доала а дайн ... хьалхашка ... ... хьалхора ... дан дола реальни бакъдараш...

ДизалагІа-хила, Владимир Ильичана болх белга фу лар аьлча, из дар реальни бакъдарий лардар хьайоагІаш хоалдаррой а ... ли ... йолча уйлах латташ йола шийга кхачача директиваш шош малора кхоачашьелга. Кхоачаш де йиш яцар хьадда уйле е хоеш хилярах, бакьдоаш шош малора бІоргаго хоеш хилярах. Бокъонца кхетаеш йола уйлеи хоалламора директивеи санна хьалкашка оттадаьр ихьакхе хІама доарзагІа ца доллийташ де хоеш а хила реза. ГонахьаргІо лоаттам ерригача шийн реальни оагІонашца бІоргаго хоеш, цу лоаттаме де дезар фуд кхетаде хоеш, моллагІа духьаленаш нийсьялерах а ихьакхха хІама доарзагІа ца доллийташ из де хоеш бола боллхой эгара маьнегІа доархІар Владимир Ильича...

Владимир Ильичгара хьеІомеде хала фу дар аьлча, — шийна

Георгий ЧИЧЕРИН

къамаьл деш мел дулача ноказ ехаза тІех вар из цу гІуллакха, — цо дар доллача хІаманна я, кхыметтел эттара лоадаме ка хетаенна а тІехь, цунна хо, йиза система делае доаца. Ше шинчахь ваьле а, беррига шийн болх, дерригна шийн ду, моллагІа — мацца дорга белгадалахкка, къоастам бь хулар цул. Иштта система лелайоа цо шийн книжкашта а, шийн къахьетиита а, дерригна чудерзадь аьлча, шийн дерригача вахаре а. Вай беш бола советски болх а чІоагІа система йолаш бе беза, аьлеш хьехаш вар из...

Система йолаш, чІоагІа хьоеп деш, рационально хиланза вротвольмаш лерхІар цо сиг шийн вахаре а. Цо даиман а тІагІертадора шийна болх беш хинна нах хоаиахьа сьолаш хуга, шоай хьехІено лораша дакъе де дезам мел вар цар деле, вІасталага ца ... уйлсуредолаш тесса а ца лутаж, шер вахар доттагІа хьосаш дь, уйла ль вІаштІехьдаьякхха хулийтага. Дерригена а чІоагІа хьоеп даь хила дезе, хІама бе-баьцча ца хетаций тесса лелладеш хинна нетарган...

Къаьстта сага хьашт тІех лоаттаде деза нахьа юкъера, балха хьакъехьара гІуллах, моллагІа даш а ихьан сага хьешт тІехьакхь дала дийе, цатехье... гІуллакх ... иштта ... дале из ... Владимир Ильичо мел чІоагІа дезайора хьагач, балха, гІуллакхе эшар дувцаш цунна къамаьл декайяьна шийна хьалаццнена хьажтдора хІама, кхыметтел хьохаде а тоам ца хетаен, селла чІоагІа лелайора, гІуллакх дувцача хаза вахха ихьаннана хьаштдола хІама дувцар эхь лехх, аьнна, хетаора Владимир Ильичана къамаьл деш волчоа. Къаьстача пала юкъера аьлдитт балха юкъехьхьаш хилча, йоагІаш йола аргументаш кхувлара меттел, вІаша ІоттаргІаш ен къамаьлаш деш хилча, гІулакх дувцара меттел, къаьсткъаьстача наха дахыша цатоамаш е гІулакха юкъе йоагІача ихьаца болча доккъешкой вол-дикал ювцаш хилча, вІалла сона ца вайнача тайпара чІоагІа эгІазваьхе, из деш ховкъа даьле хулар Владимир Ильич...

Шийн балха тІехь цунах доаллаш хинна эттара тІех лоттІе дезаш дар коллективо ахачов сахьетаме мутІахьа хулга, кхыметтел, цунна хетаргахьа, из коллектив гІалат йолаш хинча а. Іалаьмате чІоагІа йиха сийзеш а доархІаш а хиннача цо, моагІча аьле, организацешка гІоала, советски е партийни организацешка гІоала дувцаш теша а бийя, ше яхача хьаьнбовллеборе шийн воккьостей. Цхьабакъда, цунна хетаи чекх ца доалаш я, кІезигагІа болчар мара цунна хетаэ хьал ца лоацаш а моттигаш хулар. Дизза а цхьакха дукь ца доахаш а дар цул организацее яхачоа дІатІовахар. Аллха шийн цхьан цІерана хІана деш хилар из, цо ше дер бакъдараш белгал а доаллаш нах тешабарца дора. Шийчаьех тара йоацаш, кхы тайпа уйлаш йолаш бола нах шийна хьатІабовллеборе, цар ер йола духьале йоагІа йо вІашкха а юкъеьллар ІалаьмагІа чІоагІа цала сий деш хилара хьакъехьара шийн вахаш, цо из массана а кхетабеш, дувцаш, тешабеш дора, хьыбараш ше тешаба валлалца сацуш а вацар. МоллагІча цхьа хІамах со тешаве ше гІертача хана вІашта тІехьа — тІехьа массехк къаьхт яздир цо сога керда аргументаш а йоалаеш. Сона дагабоагІа шийна Іехьача парте цхьон чурча гІулакха хьакъехьа геттара цІа беза волча цхьон коммуністаца цун хиннача къовсам. Шийна хетар белгал а дьыкха, Владимир Ильича аьлар:

«Со тайша аз хьаштдоллаш йолча партийни собрание хоа бикъ воацига дІадоакха сайна могаргхилларах а, хьаштдаллаш йолча партийни собрание раьза е хиина из дий тІазааргхиларах а». Организацеца чухь шийн аргументаша йоакха котало мара, шийна уйла йоагІаш боздаршинре тхьча цовьъоца котало йоакхилга цунна вІалла дагадоаш а дацар.

Цун вахара хьокхамна Іомалуш, цунах йоанта хьехам золе нийбо кхувш боагІа кагирхой. Пролетарски культура, бокъонна долча кхетамий, беррига адамий болх дикагІча тайпара вІаштІехьбаккхара, цхьан дешаша аьлча, хьамаьало Іалама а общественно вІаштІехьаьяккха йолча производства цхьнагІа худача хІамашта а доаллара гІерла тІа хьалъаьча культура ше сенна нар кхы цхьаьккха хиланза вола вийнал из Владимир Ильич.

(АПН).

Footnote: [1] «Владимир Ильич Ленинах долча дагадоагІарий» IV тома тІара. Книжка кепатеха арадаккха кийчадаь КПСС ЦК-ана чу-йоагІача марксизма - ленинизма Институтон Политиздатон.

1918 шера 7-ча ноябре К. Марксеи Ф. Энгельсеи хІама доле памятник хьаделлача къамаьла деш ва В. И. Ленин.

ТАСС фотохроника.

ЗВЕЗДНИ ГОРОДОКЕРЧА МУЗЕЕ

СУРТА ТІА (аьрдехьара аьттехьа): С. П. Королева скульптурни портрет (ваятеля Г. Постникова болх); Юрий Гагарина живописни портрет (автор болгарски художник Ганев ва); бронзови ракет (Джавахарлал Неру советски космонавташта денна совгІат); «Союз» яхача ракетно - космически система макет.

А. РОМАНОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Завод низ болаш йоагІа

Вознесенски газ чакхйоала завод вай республике къонагІчарех я. Ер бархІагІа бутт ба цо екъа газ арахеца. Грозный, Орджоникидзе, Закавказски республикаш доагорца ІалашъЮ вознесенски заводо. ХІара денна дукхагІа хул газа-чуйилла езараш. ХІанз завода хьалдара доргІа мара ца боле беш. Цо промысле мехкадаьттага хьайоагІа газ цІен а еш йоккхаю. Идоачаше дезаш дукха декхараш латт завода коллектива хьалхашка. Царех ерттердар МагІабике хьалоаккха мехкдаьтта кІеанг ца дeлийташ цхьан боарам тІа лоеттадар да.

ХІанз № 2 йолча вІашагІьнийнача установке гІишлон-монтажни балхаш деш да. Из установка болх бе болаеча центральни трапной установка кхаь а ступенашкара газ хьакъестае, кхычаьхьа дІахьухьийта мехкадьтта кийчаэ йиш хургьа заводе. Арахецача продукцена реализаци яра план толлаша кхоачашдеш хьайоагІа завода коллектив. Чоалхане технологически установкашка къахьегараш йоккха опыти лакха гоззали йолаш ба. Заводе дикагІа доархІаш я къона инженер-технолог Хабибуллин Ахиаф керте латта лоха температура йола сепараце установка. Дукха ха ца из хьалъяь яьна. Цхьабакъда, из установка болх бе йолаялларах денна буси заводе чакхйоаккха газ миллионаш кубически метр говзьлар. Цул совгІа газ цІенагІа, дикагІа чакхйоах.

Укх шера планал совгІа миллионаш-кубически метр газ чакх а яьхха, пачхьалкхена 100 эзар сом ахча кхоле социалистически декхараш тІайийцадар къовнача коллектива. ХІаьта сийлен на уж кхоачаш а ду. ХІанзлехьа планах йоагІачул совгІа миллионаш кубически метр газ чакх а яьккха, пачхьалкхена 122 сом ахча кхоьвь. Газ цІенъеш маьттера химически реагенташ кхоабеш дІадахийтарах уж толамаш даха тора хилар завода болхлой. Шоайла яхье баьнна къахьег установка болхлоша. Цу яхье хьалхара моттиг яьккхай мастера Кодзоев Яхьяй смена.

—Яхьяй смена болх бег йолча хана сатийна хул со. ХІамах дика кхеташ, опыти говзали йолаш ба цул сменера болхлой, — йоах установка начальника нов. Хабибуллина. В. И. Ленин ваь ди хьатІакхачалехьа коммунистически къахьегама коллектив яха сийдола цІи яккха лерхІ цу сменна.

Иштта дика къахьег завода вегаре йоаккхагІа йолча компрессорни цеха коллективо а. ХьалагІа укхаза чакх а яьккха лоха температура йолча сепараце установке дІачуеу газ. Укхаза газ лувхагІа хьачуийергІйолаш хьы а йиь компрессор болх бе йолаллийтай. Цудухьа хьалхагІа хецаш хиннача цаІ — аз дукхагІа продукци арахеш. ХІанз «Старогрознефть», «Горскнефть» промыслашка хьайоагІа газ чакхъяха йиш я заводе.

Материальни фонд я заводе. Цу фондеча ахча дукха еллаІара, культурни, кхыйола мероприятеш чакхйоах цига. Иштта дукха ахча Іейнад производстве шеръяра, детІахара фонде а. Лоацца аьлча, завода гІулакхаш дика лела йиш я. ВорхІ бетта план лакхача толамашца кхоачашъяьй. Заданех йоагІачул совгІа 67 миллион кубически метр газа реализаци яьй, хІаьта къахьегама оасарле 13,5 процент лакхъенай. ХІанз завода коллектива хьалхашка латта декхар шоллагІа йола вІашагІъийна установка сихагІа хьалъяь а яьккха болх бе йолаллийтар да.

В. ТАГУРОВ.

Партийни вахар

ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕСС СИХЪЯРА

Тха Н. А. Анисимова цІерагІча мехкадьтта чакхдоахача завода коллективо хьинаре къовсам лоаттабу предприятель сихагІа технически прогресс яра. Завода арахецача продукце ассортимент шеръяьй, балха йенза процессаш юкъехкхь, производства чІа-чІа шерагІа механизация автоматизацие ю. Из бахьан долаш укх тІеххьарча шерашка заводе дикка лакхъеннай товарни продукци арахецара темпаш.

Партийни группа балха яра я — бригада участке планаш кхоачашъяра коллектива членаш оарцагІбахар, коммунистий авангардни доархІам лакхбар.

Из дага а кхоабаш, тха партийни группо теркама юкъметтиге лоатталу лахкехьа белгалдаь дешаш. Кхыча тайпара хила йиш я яц. Цунна гІо ду шоашта тІадехка партийни декхараш кхоачашдарах, партийни просвещене системе дешарах йолча къаьст - къаьстача коммунистий оучеташка дадугІара практике а. Цу а кхыча а формашс лакхбу тха партийни группа коммунистий авангардни доархІам.

18 сагах латтача партийни группена яз кулгаду кхоллагІа шу да. Группа оперативно гІо ду производственни гІулакхаш тоадара декхараш кхоачашдара йола шийн иллини чІоагІъю. Из бакъду цифраша. Алюмосиликатни шарикови катализатор яра план беттагара беттага тІехкхочаш хьайоагІа тха установка. 8 бетта план 7 августе кхоачашъяй аьлча а ба кхоечан.

Тха установка коллективо сийлен яхаю коммунистически къахьегама установка ваь цІи. Укх тІеххьарча шерашка № 3 йолча цеха 43-5 установка чакхдаьккхий къаьст - къаьстача ухалашта автоматизаци елга. Цу даькъе за кхехкаль катализатор егар, кхехкаль екъеш катализатор хадлапза бола тІея а болаш пневматически дІаухийтилга юкъелахьар. Установке юкъейккхьай оаха дьттапровода фазаш вІашагІкъастара регулировани ю системе. Цу дерригача бахьанна дукха а дикагІа тоаладь установка балха хьалаш. ХІаьта технологически режим нийса делаелга Іалап а даь.

Укх шера март бетта чакхбаькхаб шьаьхка болх а — алюминеви конусаш фторопластовичерна хийцай. Цунах хинна эффект йоакхь я — гранулаш хьалр дикагІа тоаленай, хІаьта кертерлар да хІара 30 минут массаза яла ипусаш хуьйр сийна йолча хачча операцеш болхлой — кхаалах мукьабахар.

Пеолит йолаьча катализатора (АШНЦ) керда технологи вІаштІехьъякхта езаш яр завод. Оаха тхоай группе собрани йир катализатора опытни парти яра кийчо елга лувеа. Керда катализатор хьайир. План кхоачашйир 135 процент. Цхьабакъда, со, партгруппорг ма хиллара сел гІозвигазаз цо. Цу процессе дукха кхоачамбоапараш дар. Іилмахоша тІеххьара деш аьнвлзапар. ХІаьта цудухьа ихьоалагІча сортах йола катализатор е йиш а яцар. Делла а хІама слесарни балхаш цешшь а керда агрегаташ вІашагІъехкаш а дора. Тьалхашка оттаь декхар дар аллха ихьоалагІча сортах йола катализатор елга.

Цу хьакъехьа партгруппа васадани йир оаха. Группо теркал ца вел лечан установка ремонта кийчъера а, бетта баьчча балха итегаш яра а, кхыдела а дешаш. Тхоашта хетараш яза «Катализаторщик» яхача пенгаета тІа.

Делла хІама лерттІа дар юкъехьача автоматизированни уза йишка. Пхьаьрша бола лерттІа бац. Из гІулакх тоалара оарцагІбьлар партгруппа членаш. Шерашта тІадихка моллагІа а хІаьна цІена а дика а кхоачашду партгруппа членаш, вн. Хакимо, Патютьков, Фурашевн Мархотова, хІаьта иштта пачте болача механикаша вн. Бухтирова. Бегвинина, Павлича, слесараша вн. Разумнай, Слободенюка, кхыбарша.

МукІарча ше доагІа тха балха юкъе кхоачамбоапараш хилар я. Цхьабелча партгруппа членаша хІана а метаргдоала гІулакхаш деладу — партийни просвещене сетерча занятешкара цІерабуна. Оаха вакхлоах коммунисташта Уставо дІатехараш кхоачашдарах йолча ияр отчеташка дадугІаьтага.

Е. КЬИЧИКОВА,

Н. А. Анисимова цІерагІча мехкадьтта чакхдоахача завода № 3 йолча цеха 43-5 установка партгруппорг.

ПАССАЖИРИЙ ХЬАШТАШ · КХОАЧАШДАРА

Старопромысловски районе маршрутах лела №№ 1, 2 йолча автобоахамий автобусаш рейсах по араювлар. Керттера бахьан диспетчерски пунктаца лерттІа тІахьожам ца лоаттабар, техникх гІулакх дара болх боагІача тайпара вІаштІехь ца баккхар, автобусашта хан - заманза профилактически ремонт ца яр дар.

Старопромысловски района халкъа тІахьожама комитет лаьрхтІа хьежар цу гІулакхага. Халкъа тІахьожама комитета заседание цу автобоахамий балхах лаьца дийцар. Цига белгалдаьхер кхоачамбоапараш. ДІахо йодача хана шоай болх тоабе декхарийла йир уж организацешта. боагІачарна бехк бир. Цул тІехьагІа дикка тоабелар цу организацей болх. ХІана пассажираш хьалха санна летьъац. Шинна а автобоахамана тресто оттаьча планах боагІача тайпара болх бу. Иштта дІадайтар цу автобоахамий а треста а кулгалхошка цу тайпара кхоачамбоапараш дІахо доаргдоацилга.

Я. МАМЕДОВ.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГІА

Де шера план хадал хьалха кхоачашъяра хьинар айдена къахьегаш ба «Октябрьнефть» мехкдаьтта промыслави управлене мехкдаьттахой. Цхьа бутт дІабахийтабац цар укх шера бетта план тІеххкоачаш ца еш. ВорхІ бетта план хадал йлх дя хьалха кхоачашйир управлене коллективо. Къахьегама оасарле планах лаьрхІачул 3,9 процент лакхъеннай. Хьадоаккхача мехкадаьттага дІабола наа лохбарна укх шера пачхьалкхена кхоаьь ахча 4,5 эзар сом да.

Иштта дика къахьегама толамаш доахача мехкдаьтта промыслови Управлене коллективана хьожаяьй СССР а мехкдаьтта доахача промышленноста Министерствай мехкдаьттан химически промышленноста ЦК-н кхоалагІа моттиги ехкан премии. Соахка хьалхарча ворхІ бетта даькхачул 20 процент дукхагІа мехкдаьтта даькхад укх шера цу юкъа. Лакха толамаш даьхад тха управлене чуйоагІача ерригача гІ-а йолча предприяте коллективаша, цехаша.

Даьхача къахьегама толамех кхоачаеьь Іеш бац мехкдаьттахой. тІа-тІа уж лакхдара чІоагІа къовсам лоаттабь цар. Дукхача халача производственни процессашта автоматизаци еьй.

Ер шу долалелча денз кийча а яь кІоарга насосни скважина балха юкъейихьай бІаь совгІа геолого-технически мероприяте. Цу мероприятеша торо хилийтар хьадоаккха мехкдаьтта 14 эзар тонн дукхагІа хилийта.

Ер шу долалелча денз капитальни ремонт яьй 26 скважина. Массехк масал доаладерга аз геолого технически мероприятеш скважинашка чакхъяхарах мел пайда хинна хьахьокхара. № 39 йолча скважине чакхъяьккхача геолого - технически мероприяте вІаштІехьдалийтар дийнахьа бусь доаккха мехкдаьтта 3 тонн дукхагІа хилийта. Хьадоаккха мехкдаьтта дукхагІа хилийтара уж санна йола мероприятеш чакхъяьхай №№ 13, 37—17, 29—14, 43 йолча, а кхыча а скважинашка. Къаьстта чІоагІа пайда баьлар № 209 йолча скважина нефтекислотни эмульсепа обработка ярах. Из бахьан долаш дийнахьа бусь цу скважинех хьадоаккха мехкдаьтта бІаь тонн лакхделар. Доаха производственни толамаш даккха хилийтара керттерчарех цаІ да управлене технически прогресс яра тІехьа дукха балхаш кхоачашдар. Мехкдаьтта доахача шерра пайда эа мехкдаьтта тІоанашта искусственни иш тІалоаттабара методех. Из бахьан долаш дукхагІа хул хьадоаккха мехкдаьтта. Мехкдаьтта тІоанашка хий чу а ухийташ из тІалоаттабарах ер шу долалелча денз планал совгІа даьккха мехкдаьтта 9.272 тонн я. Мехкдаьтта скважинашта кислотни эмульсеца обработка яр бахьан долаш соахкъ къахьегара ворхІ бетта хинначул итт эзар тонн совгІа даьккхад укх шера цу юкъа хьадоаккха мехкдаьтта. Скважинашта телемеханизаци яра совгІа укхаза автоматизаци телемеханизаци яьй цхе насосни станцешна, шин резервуарни мехкдаьтта паркана. Механизировани хьисапе кхоачашду лаьттан кІалха скважинашта ремонт яра балхаш а.

Управлене кхоачаш чел деш долча гІишлон-монтажни балхаш лаьххІа йолча механизмашца, лаьтта оахача машинаша а кхоачашду. Цо хьахьокх керда техникеи технологии производствана юкъеяккхьара боарам гІа управлене лакхъ хилар. Уж еррига мероприятеш тІаерзаяь я хьадоаккхача мехкдаьттага дІабоадар лохдара, къахьегама оасарле лакхъяра.

Техникеи технологии эрганьккхе тоаяра хьинаре дакъа лоац рационализатораша, новатораша. Ер шу долалелча денз цар кийча а яь производствана юкъейихьай 282 рационализаторски предложени, тайп-тайпара технически мероприятеш. Цар пачхьалкхена бь пайда 40 эзар гаота сом да. Къаьстта йоккха доархІам болаш я № 206 йолча скважина трапни установкана реконструкци яра ееша рационализаторски предложени. Из кийчъяьй рационализатораша мастера вов. Ананьева, инженера вов. Крутлова. Цар ерна предложенеш производствана юкъейихьачул тІехьагІа трапни установка къахьегама оасарле шозза лакхъелар. Из бахьан долаш цу установкагІа бохота йиш хилар шоллагІа йола скважина я, хьалхе ца езаш хилар керда установка.

Пятилетка дьъалагІча шера шера социалистически яхь а йоаржаяь чІоагІа къовсам лоаттабу мехкдаьттахоша В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача дийнa сийлена лакхьабахара тІайийца социалистически декхараш хадал хьалха кхоачашдара. Ер шу долалуча каме тІайийца хиина социалистически декхараш хадал хьалха кхоачашдаьл управлене коллективо. Август бетта доккхий керда социалистически декхараш тІайийцад во. ТІайийна социалистически декхараш хІана толамца кхоачашдеш да. Духхьал ворхІ бетта планах лаьрхІачул совгІа даьккха мехкдаьтта итташ эзараш тонн я. ТІеххкоачашдаь къахьегама оасарле лакхъенаш хьадоаккхача мехкдаьтта тоннага дІабодар мел лохбаран тІайийца декхараш а. Из бахьан долаш дерриге технико - экономически хьокхамаш лакха да. Укх шера кхоаь электроэнерги цхь миллионш 800 эзар киловатт - сахьат да. Цох управлене хула пайда 100 эзар сом да.

Мехкдаьтта промыслови управлене коллективашта юкъе хьалха йот коммунист П. И. Хашенко керте латтача Гойт-Корт промысла коллектив. Цо ер шу долалелча денз планал совгІа даькхад 6070 тонн мехкдаьтта, къахьегама оасарле планах лаьрхІачул 4 процент лакхъяьй, хІаьта хьадоаккхача мехкдаьттага дІабода мах 2,2 процент лохбаьй. Цудухьа цун вІаштІехьдаьннад итташ эзараш сомаш пайда бе. Цу промысле къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб операторашта вн. Куприянов, Мартынюк, Магомадов, Товсултанов, Бугаев, Дашков, Пронин, дукха кхыбараш а.

Цул дукха тІехьа ца юсаш иштта дика къахьегама толамаш доахаш я телемеханизировани промысла коллектив а. Укх шера цо планал совгІа даьккха мехкдаьтта 3652 тонн я, къахьегама оасарле планах лаьрхІачул 5 процент лакхъяьй. Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеча промысла коллективна массова а лоакха лоаттаду шийн сий. Цу даькъе хьинаре къахьег коммунистически къахьегама ударникаша вн. Юсупова, Дудошкина, Михайлецкаяс, Шумилькина, Тагиева, Абдулаева, кхычар а.

Октябрьски районе мехкдаьттахой хог тайпа бе дІахо йодача хана кхы а дикагІа къа а хьегаш пятилетка дьъалагІча шера плани тІайийна социалистически декхараш шоаш хадал хьалха кхоачашдергхиларах.

Г. ЛУКЬЯНОВ,

«Октябрьнефть» НПУ производственно - технически отдела начальник.

КОМСОМОЛЬСКИ ОРГАНИЗАЦЕЙ СИЙЛЕН ДЕКХАР

Вай республика кагирхой вахара ерриге оагlонаш чулацай ленински юбилейна еча кийчоно. Республика ерригача юкхъанцарча комсомольски организацешка, кагийча нахе, мехкараша шоай балхе тlехь хьалхале лелаю «В. И. Ленин вань 100 шу дизара еча кийчонах» КПСС ЦК бахьча сопамца.

Республика 65 эзар комсомольцех хlаране шиш декхар лоархl «В. И. Ленин вань 100 шу дизара кийчо яраш дувзаденна областной комсомольски организаце долча декхарех» дола дош дийцача ВЛКСМ обкома йиълагlча пленумо оттадаь гlулакхаш толамца кхоачашдечи ше дакъа лацар.

Ленински юбилейна кийчлуш, республика комсомольски организацеша боккха организаторски политически болх бу. Предприятешка, гlишлош еча, колхозашка, совхозашка шерагlа яржаш я пхе шера плана задаеш хакал хьалхагlа кхоачашъяра тlехьара, дезача юбилей сийна тlаийца декхараш кхоачашдара тlехьара социалистически ях.

Ленински къахьегама вахта ударник яхя цlи якхара тlехь кхоасам доаттабу [illegible] эзараш болча кагийча [illegible] мехкарашеи.

«Ленина [illegible] тешаме да» яхаш деча [illegible] комсомольски организацешта [illegible] юкъе хьинаре дакъ[illegible] юкхъанцарча комсомольски организацеша.

В. И. Ленин вань 100 шу дизара сийна 100 эзар тракторни колеина чотах ДТ-75 яха 3 трактор эцаргйолаш 7,5 эзар сом кходе лаьрхlача «Красноармейский» совхоза комсомольско - кагирхой бригадо дlадолаьа гlулакх шерра хьаллаьцад республике.

Кагийча нахех межнорашех лакъалош «Профессех дикагlвар» яхача яхьа юкъе, къахьегама дисциплина тlа-тlа дукхагlа чlоагlъю, продукци дикагlа ярзен, производства эффективность къахьегамо оасарлен лакхъю.

Юртарча комсомольцашеи кагирхошеи дукхагlа хьувкъаю юртбоахача культураш, лакхъю хьайбай продуктивность, хьинаре лакъалош лаьтта леладара культура лакхъяра тlехьарча похода юкъе.

Юбилейна кийчо еш зикка зехьбеннаб идеологически болх, В. И. Ленина теоретически тlехьалеша пропаганда яра херда дика формаш хьахинай.

Комсомольски организацена хаддаяза болх бу кагий нахи мехкарийи В. И. Ленина вахарех цо бахьча болхех хьоххаиа кхетабеш, коммунистически дьисапе бала а болх бе а lомабу кагирхой.

Къаьстта доархlам болаш хиика дlаэттай кагирхошта ленински зачет, цо берриге кагирхой Ленина теоретически тlехьале кlоаргге lомадара тlаберзабу, лекхлу цар къахьегамен общественно-политически хьинар лекхлу.

Ленински зачет — из хlара зlамигача сага «коммунизмо махкара вахара» йола ленински васкет по кхоачашдарах йола отчет я.

Ленински зачет йолча хана республика кагийча нахеи мехкараш Iомаду Ленина йоазош, шоаш Iомадар производство юкъе доаладу.

Ленински зачета юкъе бахаб магаш эзараш бола комсомольцашеи кагирхойи. 2 августе хиначa субботнико дика хьахьеххар кагирхой хьинар лакхдалар — гlишлош еза ударни къаьйлгар, школашта ремонт еча, дешара оборудовании тоаеча, тиша ешк гулдеча, кхыдола пайдане гlулакхаш деча доккха новкъостал дир. Ленински зачет латтача хана дукха нерда гlулакхаш дlадоладу республико фабрикий, заводий, колхозий, совхозий, дешара заведенеи комсомольски организацеша. Царех цаl да «Красный молот» заводе йола цеха токарь Боезадко Гlеорга шоай пятилетка 1970 шера 22 апрель тlаххоачаш кхоачашъе тlаийна декхар.

ВЛКСМ ЦК ерригача Союзера вlашагlкхийттача Социалистически Къахьегама Турпалхаша, Ленина ордена кавалераша, Ленински преме лауреаташа дахьча кхайкарала тlа комсомольцаши кагирхойи тlахьийхар пхе шера план Октябра 53 шу дузаш къахьегама оасарле лакхъяра хаан В. И. Ленин вань ди тlаккоачаш кхоачашъяра.

Ленински зачет болча хана кагирхой кхы е хьинарегlа къахьегаш хул, кхетамца дlакоййий хьадха латтарий балхе методаш, гучайоах пайда эцавза йола торонеш. Ленински зачет дlаре комсомольцаша шой тейпара йоча цо тlехьича кхиа отчет я, из ленински юбилейна кийча валарах дола рапорт да.

Республика кагийча нахех мехкарашек чlоагlа раьзе хиний тlеийцар коммунистически болхлой партей дукх халкъашта юкъерча Совещане балха итогаш документаши. Республика комсомольцашеи кагирхошеи чlоагlа могайр цу Совещане КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дунен халкъашта юкъерча коммунистически болана кертерча дешаех дахча къамаьла тlа кхьалта хьайовзийта йола дукха езача Коммунистически парте политика.

Республика кагирхоши [illegible] кхайкаю китайски провокатораш та пар эхь дайна гlулакхаш [illegible], хьаштдоача минуте Даьхе йоазув лораде кийча а ба.

Комсомола Ленински, Шелковски, Гудермесе, Ачхой - Мартана, Малгlабека, кхьча районаш комитеташа къаьстта теркам тlабохийт кагирхой марксистско-ленински мировоззрене хьахьадара. Кагирхошта В. И. Ленина вахарех балхаи хьокхама, советски халкъа революционни, тlема, къахьегама традицей кхетам балар, бахьча теоретически тlехьале lомаяр комсомола цу оргашй балха кертера лостам ба.

Шейно - производственни объединене № 4 йолча гlишлоштеймонтажни управлене, статистически техникума, педагогически институте, Ленински района комсомольски организацеша беш бола дика болх теркал бе боагlаш ба. В. И. Ленин вань 100 шу дизаре сийна къахьегама вахте а эттта шейно - производственни объединене комсомольцаши, кагирхоши производственни задании 160 — 120 процент кхоачашъю. Кагирхошта кхетам луча къаьстта теркам тlабохийт КПСС, Ленински комсомола истори lомадара, В. И. Ленина хетаь уголокаш, цlенош кийчду. Толамца чакхдаьккхар политически кружокашка дешара шу — «Партех йола беседаш», «Производственни коллективах йола беседаш йир. Кружокашкара берриге нах комсомольски гlулакхаш тlадаьхка ба. Толамца кийчо еш я Ленински зачета кхолгlаза этапа, ленински тематика йола лекцеш еш. ГПС СМУ-4 комсомольски организаце «Коммунистически бригадо Ленин вайца хьалха» яха собрани хилар. Производственни задани 140 — 170 процент кхоачашъе. Ленина комсомола III-ча съезде даь къамаьл lомаде, политически общественни боарам лекхбе декхар тlаийцад. Кагирхоша боккхача безамца лаьу В. И. Ленина вахараи балхахи йолча, мехка а доазол дехьа а хулача событех лаьцача лекцешка, партен правительстваи кертера документаш lомаду.

— Республико комсомольски организацеша Ленински юбилейна кийчо еш бу хиия болх бущаш хьоахале деза балха тlехь дола кхоачашбоацараш а.

Шолж, Сунженски, кхыча районаш комитеташа беза а эффективно а пайда эцаш кагирхошта юкъе беча массово - политически балха ерригача формаех, районашта хьалхарча [illegible] декхараша бувзаш [illegible] юбилейна кийчо [illegible] беш болх. Хlаьта КПСС ЦК «В. И. Ленина вань 100 шу дизара кийчо ярах» бахьча сопам тlа хьинаш: «В. И. Ленин вань бlаь шу дизар белгалдаккхара эгара дикагlа йола способ я советски хlинцарча хьалхашка латта боахамех культурах хьакъхьхьара lалашьйте йохкхий планаш кхоачашъяра теркам тlабахийтар. Керттера низ тlабахийта беза КПСС XXIII-ча съезда решенеш тlа оттадаь актуальни экономически, социально-политически, идеологически декхараш кхоачашдара».

Шаккха дицдалийта дагlац юбилейна кийчо еш беча балха тlехь керттера дар-Ленина хьехам кlоарге дlабовзийтар. Ленина васкеташ кхоачашдара тlехьа парте массаза я лоаттабу къовсам тешаме дlахьокхар хилар. Укхаза цхьаькха хlама лоадам боацаш хила йиш яц, укхаза берриге а лоархlам болш да: мел наст-каста ю уж е вожаш мероприятеш, хьанна лаьрхlа я уж, уж чакхъяхар тlадул, мичахьа ертьа кхоастаду.

Нийса лархlа йиш яц цхьайолча комсомольски организацеша, культура учреждешеша хlара декъа деш дола моллагlа а «ленински» да яхаш цlи яхар, клубе, библиотеке еш йола моллагlа сайре Ленина хетаь я яхар.

Комсомольски организацеш декхарийла я еш йолча мероприятеи идейно - политически боарам лакхбе, шоай хlама вlаштlехьдаларех пайдаш тlехьара лоархlам бе. Берриге болх «В. И. Ленин вань 100 шу дизара кийчо ярах» КПСС ЦК сопамо магхара бе.

Республика комсомольски организацеша тоаба беза кагирхошта политически юкъара образованеи дешар хьехара болх, лекционни пропаганда, массово - политически балха эффективность дикхъе еза.

В. И. Ленин вань 100 шу дизара хетаьча, даьй сийлен наькъий ерригсоюзни похода юкъе кагирхоша шерра дакъа лоацилга lалашде деза.

Берригa кагирхой юкъеоза беза спортивни оборонно - массовни балха физически военно - техническии кийчо яра.

Ерригача комсомольски организацей декхар да юбилейнии декхараш кхоачашдара берриге кагирхой оарцагlбахар: хан — ханнахьа яхьа итогаш яр, «КП» отряде штабийи болх тоабар.

Юбилейна хьалхарча вахте хlара керда дlадоладаь гlулакх, хlара инициатива хьаллаца а дlабоаржае а еза.

Городеи юртеи хlара къоначa къахьегамхочо болх бе беза юбилейни хьалхарча хlара денах ленински ударни балха да хургдолаш.

Юбилейна еш йола кийчо парте комсомолана хьалхашка оттадаь декхараш республики комсомольски организацеш кхоачашдулургдолаш йий тохаш гlулакх да.

О. МЯКИЕВ,
ВЛКСМ обкома секретарь.

ШЕРАГlА БОАРЖАБЕ КХОМБАРА ТlЕХЬАРА КХОВСАМ

Дlаяхача газета номер тlа хоам мабирре 27-ча августа Грознерча Цхьоалагlа мая шерагlча беша хилар республиканска партийни боахамен актива собрани. Цига «Гуйран-lан максимум чакхъяккхара еча кийчонехи доагор, электрически йlайхен энерги кхоира лоаттабу тlахьожам лакхбара хьаькъехьа республика партийни организацей декхарехь» доклад йир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома промышленно-транспортни отделе заведующе нов. Н. Я. Правеньке. Халкъа йоахама дерригача доаккъой балхаш lалашдара, къахьегамкой бытови хьашташ кхоачашдара электрически йlайхен энерги чlоагlа лоархlаме хилар белгалдаьккхар цо.

Укх тlехьарча хане СССР-а Министрий Совето тlадоажадаьд ерригача министерствашта, ведомствашта, предприятей, организацей коллективашта электрически йlайхен энерги, доагор кхоадара кхы тlа а мероприятеш чакхъяхар, уж чакхъяхара чотах йовш йола электроэнерги, доагор кхо процент кlезигдар. Цу дакъе Министрий Совета сопам баьд укх шера 21-ла май. Цу хана дена кхо бутт баьннай. Электрически йlайхачен энергех пайда эцилга тэндара республикерча промышленни предприятей коллективаша дукха тайп-тайпара мероприятеш чакхъяха хилар белгалдаьккхар докладчика. Из бахьан долаш укх шера хьалхарча ах шера вай республике кхоьй 27 миллион киловатт-сахьат электроэнерги, 3,9 эзар гкалорий йlайхача энерги. Цу дакъе мехкдаьтта доахача промышленносте — 3,3 миллион киловатт-сахьат, мехкдаьттан химически промышленносте 16,8 миллион киловатт - сахьат электроэнерги кхоаьй. «Красный молот» заводо укх хьалхарча ах бетта 573 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоаьй.

Электроэнерги кхоара тlехьа лоаттабу къовсам шерра баьржаб Маслозаводе. Цо вlаштта шин кварталах шоллагlа моттиг яьккхай. Цига цу юкъа кхоьй 27,4 эзар киловатт-сахьат электроэнерги. Укх юкъейисача хана цига чакхъяха лерхl 17,7 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоергйола 4 мероприяти.

Электрически йlайхен энерги, доагор кхоадара болх ишттa дика вlаштlехьбаьккхаб 16295 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхоьйча «Старогрознефть» мехкдаьтта промыслови управлене коллективо, Крекинг-завода болхлоша.

Цхьабакъда, ишттa дика лелаш кхомбарен экономи ярен бола республикерча дукхача предприятешка. Цхьайолча предприятешка хlинзалца кийчъьяц цу балхе тlаерзаь организационно-технически мероприятеш. Масала, Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша кийчъьяц цхьаккха организационно-технически мероприяти, эсала лел цига энергетикий служба болх а, массайолча тайпарча энергех дикагlа пайда эцийтара йола группа болх беш яц. «Грознефтехимзаводы» объединене цхьайолча предприятей коллективаша доаха толамаш дика дале а цlенхаштта кхоачамбоацараш пийслу цига кхомбара тlехьа беча балха юкъе. Шоллагlа пайда эца йишйолча энергоресурсех пайда эцаш. Дукха доагор кходе йиш яр Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо санна кхьча предприятей коллективаша технологически газа утилизаци еш хилча.

Электроэнерги кхоара болх къаьстта эсала лел дукх доаккхача комбинате. Укх шера цо йоаьй 589 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 7418 гкалорий. Нагахь сапна кхомбара болх комбинате лерттlа дlабахача цуна электроэнерги хьателача ТЭЦ-4 коллективо шера 400 тонна доагор кхоергдар.

Электрически йlайхачен электроэнергина лимитировани яр хlанз лоархlамегlерчарех цаl да, аьлар докладчика.

Электроэнергех мишта пайда эцу хьежачул тlехьагlа 15-ча августага кхоачаш республикерча нийс предприяте планал совгlа йоаь электроэнерги 1713 эзар киловатт-сахьати кхаь предприяте йоаь йlайха энерги 9310 гкалорийи я. Царех а Грозненски химически комбинат, дукхьал августа 15 дийнахь 849 эзар киловатт-сахьат электроэнерги йоаьй цо. Ишттa эсала дийнаб из болх «Горскнефть» НПУ, Грозненски Крекинг-заводе, кхьчахьа.

Укх шера хьалхарча ах бетта эгара дукхагlа электроэнерги йоайир «Грознефтеразведка» треста коллективо. Цо йоаьй ше ерриге пайда эцача энергех 49 процент. Цун бахьан да кхомбара тlаерзаь мероприятеш цига кlезига чакхъяхар.

Докладчика ишттa белгалдаьккхар дукхача предприятей коллективаша шоай резервех бaзза пайда ца ийбелга. «Грознефтехимзаводы» объединене паропроводашта» кхолиш яра балхаш эсала лелдарех хlара шера планал совгlа йовш йола йlоахале энерги 2,5-эзар дукхагlа хул. Йоагlача хьисапе йоакхо яц цига конденсат хьагуя а еш, шоллагlа пайда эцара. Уж саьва дола кхомбара lагкъа кхоачамбоацараш кхы дукха а да комбинате.

Дlахо йолча хана электрически, йlайхача энергех, доагорах бизза пайда эцара хьадда дола декхарaш хьалхашка оттадир докладчика промышленни предприятешта. Шоай резервех дикагlа пайда эцара тlахьийхар уж.

Пренешка къамаьл де хьалхара дош лу «Красный молот» завода керттерча энергетика нов. Шемякина. Тха коллективо хьинаре лакъа доаш кхомбарая экономи яран тlехьа. Цу лоархlамерча пахаддаш тlехьожам лоаттабу партийни организаце, халкъа тlахьожама группа. Цар учет леладу дlанкъа электроэнерги мелай хьежаш. Дlадахача хьалхарча ах шера чакхъяхача организационно-технически мероприятеша вlаштlехьдалийтад 589 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое, 1198 гонна доагор кходе. Укх кхоалагlчен йиълагlчен кварталe чакхъяха еззе йоккхийча мероприятеша торо хулийтаргья 628 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 6872 калорий йlайха энерги кхое. Дукха фе компрессораш я тха заводе бола беш. Цу компрессорий балха юкъе прямоточни клапанаш йихьачул тlехьагlа цига кхою электроэнерги 61 эзар киловатт-сахьат хургда. Кхомбара тlехьа дакха толамаш лакха дале а, пайда эцилза йола резерваш дукха хилар белгалдаьккхар нов. Шемякина. Дlахо йодача хана цу резервех а бизза пайда а эцаш, тоабергба тха коллективо кхомбара дакъе бу болх шина чакхдалийтар цо ший къамаьл.

Трибуна тlа ва КПСС Малгlабика горкома секретарь нов. Бузуртанов. Пятилетка шерашка къаьстта дика къахьег тха мехкдаьттахоша, аьлар цо. Малгlабикерча ерригача предприятей, организацей коллективаша дукха мероприятеш чакхйоах экономи яран кхомбараи тlаерзаь. Цу дешах лаьца конкурс кхайкаьй «Малгобекнефть» мехкдаьтта промыслови управлене. Дукха мероприятеш чакхйоах мехкдаьтта, газ кlезигагlа бойтара. Масала хьалха дlаихача хана скважинашта лаьттан кlалха ремонт еча хана lаухаш дукха мехкдаьтта довра, хlанз из хьалувцаргдолаш приспособленеш кийчъьяй. Цар дукха мехкдаьтта кходайт. Укх шера кхомбара кхайкаьча конкурсе дакъа лоацаш хинна 3 эзар болхло. Цар кийчъьяча предложенеша паччахьалкхенна 272 эзар сом пайда баьб.

Цхьабакъда, цхьаболча кхоачамбоацараш а вийслу тха балха тlа. Бурувдеттача контора, автотранспортни контора кхьча предприятей коллективаша кхоачамбара ноомаш. Хlара хийнехь буси эланза йоагlаш йоа 1,5 миллион кубически метр газ. Каст-каста газопровод еле дукха газ мехкдаьттех дов. Из гlулакх ца эббелдаьйтара вlашагlйоахка эза тlахьожама аварийни постанаш.

Кхомбарая шоаьи ерaн тlахьа шоай коллективо бахьча балхах лаьца дийцар «Грознефтеразведка» треста керттерча энергетика нов. Дубровина. Организационно-технически мероприятеш чакхъяхарах укх шера хьалхарча ах бетта кхоьй 481 эзар совгlа киловатт-сахьат электроэнерги, [illegible] совгlа тонн доагор. Укх шера кхое еза электроэнерги 115763 эзар киловатт-сахьати доагор 591,1 тонни я. Уж декхараш кхоачашдеpa скважинашта бурув деттадерхl гидромонтажни, цхьаццаерончечи остаца. Чакхъяха лерхl кхьйола мероприятеш. Цу мероприятей а вlаштlехьдалеш треста коллективо йоаь электроэнерги, доагор юкъ ветта оттадо.

Укх шера хьалхарча ах шера планал совгlа йоаь электроэнерги 4517,7 эзар киловатт-сахьат да, хlаьта доагор 1929,2 тонн я. Цун керттера бахьан да бурувдеттараша плана кхоачаш ца яр.

Дукха электроэнерги эсала йоаеш хиларах лаьца дувц горэлектросета директора нов. Свердлика. Дийнахь тlехьа ца эшаше электрически лампаш йоагlю дукхача предприятешка, организацешка, бахача цьалe квартирашка. Из бахьан долаш планах дlаийнйта еэчуа 10—11 процент дукхагlа электроэнерги дlайода. Уж кхоачамбоацараш дlадахара ерригагlа дьинай тха коллектив. Цул совгlа реконструкци еш да тхо улицашкарча освещенена, хувцаш латт тока дьинсаьйташ. Цу мероприятеша торо хулийтаргья шера 500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое.

Къамаьл де трибуна тlа воел Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода парткома секретарь нов. Кравцов. Тха коллективо дукха доагор, электроэнерги, белаш кхоьй, из бахьан долаш паччахьалкхенна хинна пайда бlаьш эзараш сомаш да. Заводе массаза болх беш я кхомбарая экономи яран лаьрхlа вlашагlъелла комисси. Цар укх шера кийча а яь производства юкъейиньай паччахьалкхенна 116 эзар сом пайда беш йола 61 рационализаторски предложени, кхоьй электроэнерги цхьа миллион киловатт-сахьат да. Кхомбара гlулакха тlахьожам лоаттабу партийни организаце.

Кlоарге сулзааш болаш къамаьл дир Грозненски химически комбината керттерча инженера нов. Литвина. Хlара шера комбинате дукха мероприятеш чакхйоах кхомбара тlаерзаь. Энергосредствеш кхоара доа дийцар укх шера технико-экономически совете, комбината парткоме. Цох лаьца боагlаш бола сопам бир. Конкурс а кхайкаьй экономи яра. Дlахо йодача хана шоай торонех кхы а дикагlа пайда эца дагя хиларах лаьца дийцар цо.

Ше къамаьл дир магистральни газпроводий Грозненски управлене начальника нов. Ведзажева белгалдаьккхар энергоресурсашта кхомбара балха хlанз а тlехьа е йоагlача тэзане йоакхо ца еш хилар. lана замалаь газ lалашьеча предприятеша тlахьожам лоаттабиш потребителашта. Из бахьан долаш бlарчача дейнахьа буси рацкашка газ йоагlаеш моттигаш нийслу. Цу гlулакха лаьрхlа, тlахьожам лоаттабара вlашагlйоахка еза комисси. lана предложенеш ишттa кийчо мишта яь хьочаш тlахьожам лоаттабе беза цар. lалама газах пайда эцара дукха резерваш я, цхьабакъда царех боагlача хьисапе пайда эцаш ца чакхдалийтар цо ший къамаьл.

Кхомбара тlехьа шоаи коллективаша деча балхех вlашагlйоахка хадонех лаьца пренешка къамаьлаш дир «Грознефтехимзаводы» объединене керттерча энергетика П. П. Яковлева, Энергосбыта директора Ф. И. Яковлева.

Болх тоабара дlахо дезарий хьакъехьа сопам тlаийцар республикански партийно-боахама активо собрание.

Б. КОСТОЕВ.

Дика хоамаш

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

«Грознефтехимзаводы» объединене чуйоагlача предприятешта юкъе хьалха латтачарех цаl я Грозненски Нефтемасложирова коллектив. Укх шера цхьа бутт дlабахийтабац цо бетта плана тlехкхоачаш ца еш. Мехкдаьтта продукци яраздара бархl бетта плана 24 августе кхоачашьяй завода болхлоша. Планал совгlа яраздергья дукхагlа мьйхера мехкдаьтта продукци. Социалистически яхье хьалха латт 1-ча 2-ча цехий коллективаш. 20-ча августе деиз сентябрь бетта чотах къахьег цар. Цу цехашка белгалъйьяй дика къахьегаш а Марков Виктор керте латтача атмосферни - вакуумни трубчатка дехача установка коллективи Баранов Евгений Ивановича кулгалдейа № 40/2 йолча установка тельфоновни.

Я. ДОТМАРАЙН.

СИХАГlЕИ КlОАРГАГlЕИ

Сихагlеи кlоаргагlеи бурув тоха йиса планах къахьег нийсделча дьылагlча шера «Горскнефть» мехкдаьтта промыслови управлене кlоарга бурув деттача контора коллективо. Бригадашта юкъе вьяхача социалистически яхье хьалхара моттиг аlа ца дешаш кхайоагlа укх шера Ф. Нашков керте латтача № 137 йолча скважина коллектив. Цо хlанзалехьо дукха хlама ца еташ кхоачашйеш бурув тохара ит бетта задани. Скважина тохаш дола бурув 2981 метр кlоаргдена. Ишттa дика къахьегаш а В. Г. Петрова кулгалдеча скважина бурувдеттарий коллектив а. Хlанз октябрь бетта чотах бурув тохаш а я. Цареи дукха тlехьа ца юсаш кхайоагlа мастер А. Золотарев керте латтача № 132 йолча скважина коллектив а. Бурув тохара бархl бетта задани самардийнахьа 26 августе кхоачашъяьй. Шоай къахьегама толамаш кхы а совдоахаш болх беш ба бурувдеттараш укх денош а.

А. ПРЫГУНОВА,
«Горскнефть» НПУ бурув деттача контора планови отдела инженер - экономист.

Ханал хьалха

Къахьегама вахте а эттa шерра социалистически яхь йоаржаяь Грозненски крекинг-завода цехий, установкай коллективаша. Цариа юкъе къаьстта дика къахьегама толамаш дахарна белгалъяьна а Ю. Ф. Беренцеев керте латтача кхоалагlча цеха коллектив. 20-ча августе деиз тlабоагlача бетта чотах къахьег цо. Хlанзалехьа цеха технологаша планал совгlа арахийна продукци этташ эзараш сома мьйха я.

Ф. УНТИЛОВА,
тха штате йоаца корр.

ЧОАЛХАНЕРЧА ХЬАЛАШКА

Ленински вахте а эттa лакха къахьегама толамаш доахаш хьайсагlа «Грознефтеразведка» треста кlоарга тохама бурув деттача контора Висханов Лемас кулгалду бригада. Чоалханерча геологически хьалашка болх а беш, проектни кlоарга 4 километр йолаш № 45 йолча скважине 25 август хьатlакхачалехьа 2871 метр бурув тоха бригада болхлоша. Хlанз август бетта задани шозза тlехккоачаш а я, сентябра бетта чотах бурув тохаш ба уж.

М. ЛЕВИН.

Доазол дехьара

ТЕЛЬ-АВИВА ПОЛИТИКА ХАРЦЪЯР

НЬЮ-ЙОРК. 28 август. (ТАСС). Ливана территоре тlа израильски самолеташ иьнха хилерна дувзаденна дуина иьнна дехаш ливански правительства Гаргарча Малхбоале эттача хьалах йола дош селхан дийна иьнача Кхерамзлен Совето цхьа барт а болаш тlаийцар дунен цу районе эттa цьал кхы а воча дlадалар чlоагlа новкъа хеташ йола резолюци.

Резолюце тlа Кхерамзлен Совето кортехьара тlэлакх лаьрхlар Кхерамзлен Совета уставахи резолюцесех дола шой декхараш а йохалеш, Къулбехьен Ливана юрташта, хьалхе дага а лаьца, Израила самолеташа лов дар. Резолюце тlа новкъа хеташ дувц низ беш. Йоп соцабарех иь соглашени йохийрм хиелача ерригача инцидентахи тlема район шеръелараьй.

Цу тайпара йола «тlема репрессешие» тlом соцабарех йола соглашени вlенхошта теяхеш хилари ла йиш йолаш дац, йоаккхе резолюце тlа, дlахо йодача хана уж тайпа хlинна хургйоаца кхы а эффективнагlа гlулакхаш тlаэцa деза Кхерамзлен Совето.

Голосовани яра мотивах къамаьл деш СССР-ан вакало А. В. Захарова белгалдаьккхар Совето тlаийцa решени, Тель-Авива авантюристически милитаристически никъ боахарен перспектива йоацаш хиларан тешал деш Израиль моральни а политически а эшар да, аьнна. Цо аьлар, Кхерамзлен Совето Ливани дуьхьал Израила дьоараш цхьа барт болашии дувцалте йоацаш Совета берригача членашa харцахьа гlулакхаш лаьрхlар. Кхьметтел а агрессор лоаме белам болаш хинеравш а гlортандар Израила бехк бац ала, цох бехк а баьккхар. Израильски правительства экстремистски политико Израиль дунен халкъех тlа-тlа дукхагlа дlакъоставш хилара цlенхаштта тешал деш йола политически факт я из.

ТlЕМАХОШТА ОТТАДАЬ ПАМЯТНИК

ВАРШАВА. (ДАЙН корр.). Польша городашкен юртешкен бахача нахех эзараш боагlаргба 1-ча сентябре восподчески Шентре Бидгоше. Дунен шоллагlа тlом болабенна 30 шу дизара хетаь йоккхий демонстрацеши митингаш хургья укхаза. 36.000 эзар сага вийна дlавахьккхача городе цу дийнахьа хьаделлаоргlа» Тlемахоштен lазап эзарашттен оттадаь памятник» — мехка эггара монументальнегlа эзо хургда из. Из хьаьду тlаьнгарча безара майлента, 1939-ча шера сентябре деренош гитлеровцаша патриоташ болбаьча метте.

Варшавски скульптора Францишек Масяка къаьй геттара йоккха ансамбль, фашистски палачий кулгагlа укхаза байна нах бахача городайн юртийн цlераш тlа летташ йолча мрамори стелах латт из. Стеллана хьалхашка лаьккха уразгlъяхай броизови скульптурни группа - тlемахой денал дохийза хилара символ.

ДУККХА ФИРМАШ ЙОХАР

ОТТАВА. 28 август. (ТАСС). 1968 шу белгалдаьлар канадски экономика дерригача дерригача доакхъошка геттара дукха фирмаш йохарца, яхаш хоам бу «Глоб энд мейл» яхача газета. Цаlи ахи эзар совгlа компании кхы хургйоаш дlаььтар. Ехача ерригача фирмех дукхагlъараш — 990-торгови фирмаш я. Дlадахача шера ехар хlама чакхйоаккхача промышленноста 275 компании, 338 гlишлош ю фирма. Ехача фирмех яьрча деррига а декхар 130 миллион сов гlа доллар да.

Зlамагlйолеи низ кlезигагlа болеи фирмаш йох йоккхийча кампанеша ш йола конкуренци ла а ца могаш.

ХЬАЛ ХlАНЗ А КХОХКАДЕННА ДА

ЛОНДОН, 28 август. (ТАСС). Къилбаседа Ирландера хьал хlанз а къаьстта чlоагlа кхоккадена да. Английски эскаро Ольстер дlалаьца ше кlира даьккхари мехка чура кхохаш мела баьбац политически кризис кхы а кlоаргъеннай. Мехка эггара йоккхагlйолча городий болхлой кварталаш хьалха а санна баррикадашца чуйоазь я.

Хургдар фуд ца хоаш кхераен йолча хана йода тахан Белфасте Англе чурча гlулакхий министр Дж. Каллаган — 10 бутт хьалха Ольстере кризис йолденначa хана деиз лейбористски кабинета керттерча деттеле эггара хьалхара еш йола визит я из.

Каллагина инспекционни визитa лерхlар кхьа хlама да-мехка бахьча наьха шин группана юкъе даьннача довна хьакъехьа Англе «нейтралитет» йолаш хилар Къилбаседа Ирланде бахьча нахa дlахайтара дов хьоастадара» «юкъе отта» из кийча йолга дlалаьрй. Бакъда, английски правительства Къилбаседа Ирланде хьакъехьара ерригача политика тешал ду гlулакх ишттa а доацаш нийса цуна духхьал хилара. Лейбористски кулгалхоша аьттехьара юнионисташ хьаллацаро чlоагlа кlоаргдир мехка бахача наьха шин группана юкъера барт эгlар.

Английски правительство бехке а Ольстера ишттa деха экономически хьал тlаоттарах. Мехка промышленности экономикен дегlайоалаярa правительствaш монополешен цхьаькха хlама де ца тигаро lаьлламате дукха нах бе болх боацаш битар, цхьайолча эайолашка къахьегалургдолча берригача нахах 25 процент а бутташ.

Толам болаш яь операци

КАИР, 28 август. (ТАСС). Укх тlеххьарча хийнахь-бус израильски оккупантaшта духхьара толам массаза операци йир палестински партизанаша, йоаз МЭН яхача агенство хьаставча вlашагlихийтача палестински командоваие коммюнике тlа.

2-ча сентябре — 24 шу дуз Вьетнама Демократически Республика кхайкаьча хана денз (1945 ш). Столице шраальни газетан сахка дlаийду Ханое бахача наьха. Къулбехьа тlемаш ишттa лаьтт харцa, вьетнамски халкъа къахьегама толамех дола керда хабараш доазарха, вошаш долча социалистически мехкашкара укхаза кхачача чlоагlа хьашдоланг за парех хlара.

В. СОБОЛЕВ сурт.
ТАСС фотохроника.

КОСТОЕВ Іалихан

КЪАЬНАЧА ИПЕ ДОТТАГІИЙ

Аьзаркъий Аюна а, юртахоша оьллача бесса, Къаьнача Ипе масса шу даьккхад хошу сег вац йоккхача Іиндаргіе. Цхьабараша дезткъа шу даьккхад цуи, оьл, воккхар бІаара вьльна хургва ю, хьаш, дуьц. Къмметтел Ипена цкйна а хаь, шай фу ха я. «Ипе, масса шу даьккхад хьа?», аьлча цІаьхка нала шийга хьтттича, «Вай юрта жимаІаьти маьжзиг хьаьлс долалаьча цкера вьнахх со», олл цо. Хьаьна дагадоьгІа, маьжлиг мане даьд.

Юрта юккъе йоккха соьмй беш а йолаш, тиьача цІаьга чу ще цхьаь вах къоано. Цах хьогаш лика беш я Ипе яр: Іажаш, кхораш, хьачаш, боалиш, гІамагІаш, бІарош, шапиаш, хьайбаьшцу беша боаццу сом бий-хьогІ, аьлча хетаьлу дуккьашха шагачЇ нийсвениачоь. Алжан юьь хьатІаьттана дешь гуйре кІоаргьзьлаша Ипена шортта чуьща сом хул цун беша.

Аххха цу шай беших дьяннашах сискал юь Къаьнача Ипе. Веша Ипе - мискана даьлуьха ушачул-и дукха дуккхагіа хІама а йоалар бешара, хІаьта соьгІаьнар кхо на ещ, яххе дІалургйолаш а вар из, бераша вутере. Беша чулелхаш, соьех кхеттаьш, чеахш юзаш дІа а яхуьхаш, ве даь на Іеш, гаьнаш кагьеш, картех Іургаш доьхаш, хьувзаву шо Къаьна Ипе. Шийна могачох, дукьале-и Ипе а йоьра берайта. Іурасара, бийсан юкъе дра я ваьле, хоа гІолла а, беша гІолле а коьтал ораьхь а дІахха а воаш, Шогіа той къоанно:

— О-о-аї.. ДІадовла са беша-ра!.. ДІадовла са бешара!..

ТІаккха кІезига ла а дийгіе, Іадсаьмха чу бочабІар мисез бола кхера бол Ипе. (Кхерам... паьрч-и хан тІа ... дІоха тІоьмиг бийла хул Ипега). ЦІаьхха шийна цхьаьннехьа тата хозе — цигахьа а, сетийна яле — миччехьа гаьнашта тІагІолла а Іадсаьхх кхосе къоаноь, юха а берашта дов деш:

— Довдалаш, довдалаш — Ипк воагІа шоана, кхера боагІе шоана! Говзара йоисараш, кхера боагІа шоана, кхера!.. Кхера богІа, кхера!..

Нагахьа дІа а кхет Ипе кхесса кхера, бакьда, дуккхагІа хера хул. БІарга-са а деха ца хилча, дегІа низ а гІелбеча, бераш дуккха а хилча, Ипе фу дерда царна? Цу тІа а бераш гойна а хилча? Цхьанне, беша дІачу а ваьле, карта юкхе хІаІа сеанех цаІ оагаю е дІалла дІечу а ца йоалаш, арахьара шозза-кхозза гІаькил класс, тІаккха Ипи цу оагІонгахьа дІа ма дессттаргехь, вожеш тебба кхьчахьа гІолла беша чу бовл. «Кхера боагІа, кхера!...», кхаш, га оагаьча цо дІатІекхаьчам хинтар фуд хайнен валалехь кхычахьа гІолла чубаьннача шоай болх бу.

Гуралхьа бераш дешна ухача хана-м аттагІа а хулар Ипена, бакъда, аьнан эшалехь чІоагІа готтч цао къоано...

Массеха шу да Къаьнача Ипеней юртарча бераштей юкъе яшттаь тІоч латта. Юххера а тІаьхьа

ДУВЦАР

вамо котваргвоацилгах тейпана Ипе вьІах йар шай довхоша машаре дувца.

Цхьан дийнахь (аккаи каннулаш доладенна кх яр из) шай беша гонахьарча карта юкъе, пхьегІа тІа сашна, кІашагІаьхайттача, берий ордашга дІатІа я хаха, машар хьайкабир Къаьнача Ипе. (Къоано бІаргагушешьхкоьнь хІаьнк дІа я ведзавар, бакьда шай «терэ» — Іадсаьхх — я доецаш хьатІавоагІача Ипе кІалдача оалазіа «Сабар, сабар, гоама когаш, дІа ма ада, аз хІама дертаьц шоана», аьлча юхасийцар уж а).

— Меражаш, — аьлар Ипе. (Ипттаь оамал яр къоановчун: дегІа моллагІча маьжон е баракъан кІа а аьхке, дора но беоашца къаьмела). — Меражаш, хІана со воккха а хинна, иза а дІабаьнаб, оуна къувса а магац сона. Са бешара оаш сом бакхар-м воаккъа дацар сона, оаш гаьнаш кагьеш, беш йохаяр хала хет-кх. ХІаьта сом-и шоай бевам мел-б баккха мукъа да шо. Далла хоастам ба, шортта ма бий вай бела. Дьала воалора, ба шортта-м. ДІаьчудовла хІама а — чьушка да шо согахьара. ДІачудовла дІачудовла. ХІама лаьт ше ма тІолхаш?

— ТІаккха Іа «Кхера боагІа, кхера!», аьлча Іадсаьхх тохаег ма лай, — аьлар юстаро латтача йоргІ-бераІ шу хургдочча цкьак кІаьнка.

— Даьла воалора, тохардаш, Е техача, пох пайда а хург ма бац. Аз ахар-и тІом содабе мегаргбацар вай хлкига да. Мишар дикагІа беший найна — шоана а, сона а? — Бераша фу оал хьожаш, кІезига сабар дир Ипе. ТІаккха шай дертера деш дІахьийре:

— Сона оаш, нахьара маьчеш (нахьара маьчеш юкхаш-м цхьаккха а вацар берех), бешара кхаьча сом чуьзаш ноькъостал де, — аз шуга шун тІаьгараш хьаллнезала сом буттаргба. — Безамс веле а веина, шийна юкхе латтача кІаьнка гийгах, хорбеаах санна, пІаьт техар Ипе. — Ннйса дуй со, кие?.. Хьашт-цана, шоешта цІаьхха хІаьшат а хургьа ва.

Бераш раьза хилар Ипе аьнначоа.

— Бакъда сона тешам хургбоьш цхьа белгало хила-м еза, — бегашта цІемхвео аьлар Ипе.

— Аз ду хьона, Ипе, тешам! ХІаьзчул тІехьагІа юкхарех а, кьялолча берех а хьа беша ваьннчун аз шаккха а пасхе дургдаз! Из ба хьона тешам.

Из веннар юрта йистте воьзча хьуна хаьхочун кІаьнк АьтагІ вар. Шай оханлех - кохалах ерригача юрта вовзаь вар АьтагІ. Цудукхьа «АьрдагІ» аьнне цІи а дІаяхаир цун цІагІа а, воа а, школе а — из дІамед кхьмача. Ипе беш йохаеча бераште верте а, кхычахьа харцахьа мел лелачорна хьалха а АьрдагІ хулаш. Латтоах - тохаоах из тІехьашкавоаккхаргволашц мелла боккха

вно дукьалбаларах ца къарвергволаш хІама дий - хьогІ, аьлча хеталора кІезиг дукха цун оьмелаш ейаьчоа. Цудукхьа ца вьнача тІерадала дукьаргдолаш цхьаьккха бер дацар Іиндаргіе. Ипена а ховра из-м.

— Хьаьа хьай кулг, къьорва бІаргу, — аьлча АьрдагІига, кулг дІакховдадир Ипе, — машар чІоагІберба вай.

Юхаоззаеною кІезига дахтта я лаьтта, айлхьаза, шийх бІубенна кулг юкхкховладир АьрдагІес а.

ТІаккха из еррига берий ордииг а тІехьа йолаш, беша а наха. Бераша шортта гуржий боалаш бахийтар Ипе.

Ипттаь тоссаллелар Къаьнача Ипенеи АьрдагІа орданиган юкъера хьоашал - доттагІал.

Хеза - мероа, цхьаьнна оагІонгахьара талха хІама гуча ца долаш ца боахш, чакхдаьлар ахка. Кхаьч-кхаьча сом чуэцар бераша, цар хьийга къа доа ца деш, Ипе царна шортта сом а лора. Хьалха санна, беш чуэцача хана гаьгарча нахага дехарийла ваха ца везаш Къаьна Ипе а мугьа ваьннавар, хІаьта, лежкъаш беша чу а лелхаш, Ипе Іадсаьххах кхера а кхераш, лела ца безаш, шоашта мел эш баа сом беоашта а хьабаьшбар. Гуралхьа бІараш хьадаьшшача хана ши кІаьнк нонза - кхоззи беша чуийкхавар. Бакъда из дІахайнала АьрдагІас шоашта дика таІамар дина, уж а сайшаь.

Юххера а тІехьара сом — хьайбаш — чуйначул тІехьагІа Къаьнача Ипе, шоаше а ваьл, лешаргой дийикие гулбенача хана доккха баркал аьлар шийга ноькъостал даьча бераша. ХІаьта даьрхІа хьастиар цо АьрдагІ. Из дош къаьстта дика хейтар школа директора а, АьрдагІас йиш йоалаьча хьахардоаша а.

Цу дийнехь дега ашы а чІоагІагІа везавелар бераша Къаьна Ипе. ХІаьта АьрдагІ дешара а дуккхагІа тІаькйраьо. Кастка-ста аха даьлар бераш къоано волча. Ипе раьза вар уж ше волча ахара: царна шай са а Іехадеш, серраьха дикка ца яхал... па вагІаш хулар къоано. ІалаьмаІте дукха секъердане хабараш дувцараш, фаьлгаш, кІоашолгаш — дувцар беоашта Ипе.

Ипттаь хоза чакхьаьлар гуйре а, Іана юхь а. ХьатІаьттар Іана каникулаш. ДІайолаелар берашта боишха салоІам а, секъсодаш а, кул соагІа, царна дистаь а бенна «Къаьнача Ипе сийрола» (бераше шоттаь оалар царех). Дийнахь совлоаш хелкаш а, [illegible] дешь лоаззаш а лайле. боашь къоаллоттуж шоай доттагІ Къаьна Ипе волче гулдоре бераш, шоай тхьамада АьрдагІ хьалха а волаш. Бераш гобаьккха Іо а хоьшеший, цхьаьна сакъердамле тамашийна хІамаш дуьца воалвора Ипе. Бателлаш а гІоттайайе, дІадоха хьа а лоаоз са дЗш, сатийна дегІаш хулар бераш — Къаьнача Ипе хьаьший - доттагІий.

ШОАТТДЕН ОАГІУВ

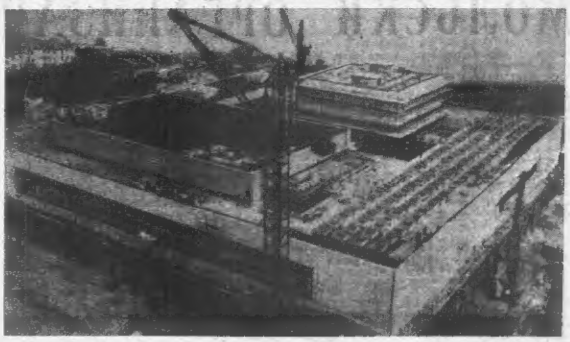

УЛЬЯНОВСК — ГОРОД ВОЛЖСКИЙ

Ийжхача хана дукхіе а километраш тьахара бІаргагу Ульяновскера Ленински мемориальни зона гІирсаш — мемориальни кхьмоттиг, «Венец» яха гостиница, педагогически институте цІенош. Баьчча вьь 100 шу дузаш шиЇ куц эргадоаккхача города тІехьахьа гІайттача санна хеталу уж. Къона а хоза а хьил Ульяновскана ноькъостал ду беррига межко. Города гІишлонаш хьалъеча шийсбалле йиш я СибаргІа а Гаьчарча Малхбоалe а Москве а Киеве а болх беш хиннараш. Йоазаргйоасча кхьхай Волга берда Бистош Ухказа хьалдахь Ульяновски хи пАртен вокзален цІенош, керда прича-лаш. Лов мо кІайча пассажирски теплоходаша хІаре дийнахьа варкІ эзар соагІа турист воалаву Ульяновске.

Безам хьалхий тІайїбара хеле города шай комнаІараш хьайййлаЇ ше йолча ухараштa.

Сурта тІа: Волга лахехьача берда Висте дьальеш латт Ленински мемориальни кхьмоттиг.

А. Овчинникова сурт.
ТАСС фотохроника.

ФУТБОЛ

Нохч-ГІалгІайчоь хьалхале яккхара футболхи чемпионат я хІаьз Грозне дІахьош. Цига дакьа лоаццаш я физкультурни коллективаш командаш. Дика хьокхамаш гойтт яхь Грозненски крекинг-заводен Карабулакен футболисташа. Шоашца лайзача командел кот а аьлча флагале лоаза бокъо яхккхай цар.

О. НИКОЛАЕВ.

Семипалатински область. Советско - китайски доазо, 13-ча августе маоистий гера-шцара провокаци юхатехача Жаланашколь яха шер улАеча районе.

СУРТА ТІА: тактически зайтош чакхьаьннача тІехьагІа. АьттеьхаьрвІр — маоисташта духьала баьча тІом тІа белгалваьллa вола лейтенант Е. Б. Говор.

С. Меледина сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

Кхача хеле хула лазараш

Кхача хеле хула лазараш хилийтара вонагІа бехке я микробаш: стафилококкаш, шергашкара палочкаш, сальмонеллаш, ботулизма палочкаш. 15 градусагара 30 градусага кхаччалца бІоахал йолча уж этта еб дуллеш чкъьаьрани продукташка, пирожнешка, мерзъьча кхачача нахчела, кІолзала, салате, винегрете, баьцалларий котлеташка, дулх е чкъаьра чубеллача хингалашка. Эхьача дулхала, месела, бІайхача латташ цхьа ди-бийса ха валча микробаш массехь иттаза еба йиш я. Холодильникаа чу е ларма чу уж продукташ 6 градусал тІех бІоахал ца хилча цхьа хьалдІ ха иллилца лоттае йиш я.

Дулха е баьцалларий а консерваш шийлача мара лоттае магаргац.

Нагахьа санна холодильник е ларма дасе 2 дийна лаьрхІа кхача хийцбар могалаш, хІаьта кхаьстта талхаш йола продукташ кийч майнигге е ца еза. ПІайхача латташ ха ьмукха хІама юача цхьегІа чура кхача буаш из юха кхерзэ беза а цунга кІежкъяккхийта еза.

Кхачан продукташ бІехьала йиш я уж кийчъеш чакхйоалача хана. Цудукхье боккхача доврхІеме да кхача кийчбарел лоттабарей санитарно - гигиенически бокъонаш лоттІа кхоачашъеш хилар. Довзу хьайбаш тулла тарина дулх цхьаьхкедахари цийса лелаза еза — дулх хьийбай чуоет дьекхадалийта йиш ац. хІана аьлча, цар чу цига йиш я зеене йола микробаш.

Бийзен кхийдкаш дулх тайп-тайпаьча утташ тІа дерда-етта деза. хІаьта бийла дулх аьттачулчаккхдьыккхачуя тІехьагІа уссаги хулЇ охьа машиии сапе я кьухкаш юлача хинЇа цІеша йила еза.

Цхьаькха дина а кхача кийчбе йиш ю ачгиньх памоиташ волча е кулгаш тІа ноткъаьза бІаьгаш дьаьнцане саго, хІама аьлча, кхачах дІач йиш я ангина. ноткъаьза бІаьгаш хьовзаь ца Іеш, халагІа йола кхача хеле хула лазараш хьоазду стафилококкаш.

Геттаре каст-каста нийслуш да мозгаш микробаш продукташ тІа кхчхьеш хилар. Цар когашгаш етта хІама тІалаташ а чулгаш даьна е да. Царна етта тІалат шоаех тайп-тайпара микроорганизмаш йовхкаш хила йиш йола хотта а бІехе хІамаш а. Милмхошта гучадийнад аьхха цхьан мозах а 6,5 миллион гарга микробаш йовхкаш хилар. Цудухьа доккхача маІане да мозашна къовсам лоаттабар.

Еррига продукташ, къаьстта я маьлх, даьтта, шекар леладе деза моаий чудоалалургдоашш йахха, ногІара тІадехкача пхьегІа чу. Баьццарваш соменш баьлехьа къаьлгаьІа дІевача хина дика беаа беза, цул тІехьагІа кІежъаьккхий хий кхарза деза царна.

Кхача хеле хула лазар моллагІча микробо хьоадаь лела а цул юкхьашцара бежалошаш я чо езьлар, лазар, дегІа гІоарал дов, цеи хьалар, массала а хІама хилаш дагиа дог кІацеш, Іеттадеш хилар. Уж еррига белгалонаш хул микробашкара ухача доаьжача организм толхаьр бахьан долаш. Из лазар хулеш гаьгга а шергий а тІера шуча моралли дасолу, кхача хІанийташ йола сокаш кІезигагІа ераоал.

Кхача хеле хула лазара белгало гуча ма хьаьнне а лорга вала веза хо хинна сог. Ше дерба де гІертро лазар халача доьха моттигаш дукха нийслу. Дага кхаба деза че тео, чей санор, дог мийла дІадалвор лазарах вноза верзар довцилга. ХІаьта нагахьа санна лора тІехьожаш я болеш дарба йиза курс цхьа ца йоашхе лазар тІехьагІа юха хьувча формехьа доцалора, тІехь-тІехьагІа калагІа а хулаш.

Лор тІаккхальлехьа ноькъостал миштта дерга цу тайпарча цамогаш хинначоа? Эттар а хьалхагІа ме хулиш сиьагІа организма чура арикка еза лазар хьоаьаь микробаше токсически продукташ. Цу гІулкха цамогаш волчун чІехкъе ромешка кхача эвне торпан (3—5 цела Іег хилла доле ромашка 3 — 5 пела хиллал долча кІежкъаьккхача хиа дошийт, цул тІехьагІа цІасІерча температураа кхоачаш шелаю ю — чоопа) е мелача (цхьа бахьан цІеча) марганцово - мистача хиле растворе клизма е еза.

Іеттар дужаде гІерта ваІап, цхьабаьхьа, низагІа Іеттайта а вагІаш, нагахьа санна из лоро могадаш деке. ГІулехх миштах аьлча, цхьаьзола хил лазараш (къаь чура цІай лазар тоадар, миокарда инфаркт) цхьаза кхача хеле хула лазараш а сорна долаьуш да. Цудухьа цхьаза низагІа Іеттадайтаро памогашвар цІаькхьа чІоагІа хьала веккха йиш я. Къаьстта а зенне да шийна хеттача тайпара антибиотикашна дарба де гІертар. Уж моллаш лерІаза хьие мелаао иетибиотикашта дукьале е низ бола бактереш хьахилийтара дола хьалаш хулйт, хІаьта лазар дайм юха хьувча формехьа хилийтара гІо а др.

М. УЖАХОВ,
лор.

Тахани кхоанеи хургда

30 АВГУСТА

В. И. Ленина цІерагІара культура Дворец. 18 сахьат даьлча йоккхача зале кхалнаьха сайре. 19 сахьат даьлча Зелени театре Ленински киноуниверситета занити.

С. М. Кирова цІерагІара культуран салоІен парк. 19 сахьат даьлча Зелени театре: «Хьа турпалий цІерат, Грозный» яха тематически сайре. Шелковской районна культура. Шен художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат даьлча музыкальни эстрада — духовой оркестра концерт. 18 сахьат даьлча кинолекторий. — Документальни кинофильмаш хьокхаргда. 17 сахьат даьлча массови площадке: массовкаш, конкурсаш, ловзараш, аттракционаш.

Химикий культура ЦІа. 17 сахьат даьлча «Хьамсарча мехка гІолла» яха кинофестиваль.

«Красный молот» заводa культура ЦІа. 12 сахьат хьалча эрсий поэтах П. П. Ершовах, «Конек-горбунок» яхача фаьлга автора йола беседа. 18 сахьат даьлча улица цІей.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. 18 сахьата 30 минута яьлча советски республикий кинофестиваль. «Из ГуржегІа» яха кинофильм хьокхаргда.

А. М. Горьке цІерагІара культура ЦІа. 15 сахьат даьлча истоле тІарча теннисах ловзарах яхьаш. 18 сахьат даьлча «Шера я хьо са хьамсара Даьхе» яха киналекторий.

Химикий культура ЦІа. 11 сахьат даьлча «Іадика хийла ахка, марша йоагІийла школа» яха Черворечье бахчара цІей.

«Красный молот» заводa культура ЦІа. 11 сахьат даьлча «Эттара хьалха пхьоалагІча класса» яха утренник. 17 сахьат даьлча миниатюрай театра выступлени.

Пролетбата цІерагІара культура ЦІа. 18 сахьата 30 минута яьлча «Дика дешаргдолаш бераш миштте Іоцадергда» яха лекци. «Кхуваш воагІар» яха кинофильм хьокхаргда. 10 сахьат даьлча «Сакъердане сахьат» яха утренник.

А. М. Горьке цІерагІара клуб. 15 сахьат даьлча «В. И. Ленин — вайнаха цхьнаьхйа» яха лекци.

31 АВГУСТА

В. И. Ленина цІерагІара культура дворец. 9 сахьата 30 минута яьлча берий клубе занити. 19 сахьата 30 минута яьлча Зелени театре коммунистически къахьегама ударникий дезьлаша салоІа да. 18 сахьати 30 минути яьлча «Къилбаседа Кавказа республикаш» яха кинолекци.

С. М. Кирова цІерагІара культуран салоІен парк. 12 сахьат даьлча бераштa даьрхІа сакъерадам. Парка площадкашка: концерташ, «Тешаме Джим» яха техникий театра спектакль. 14 сахьат даьлча музыкальни эстрада. «Майра берий звено» яха художественни самодеятельноста спектакль. 12 сахьат даьлча дешаоа павильоне берий суртий выставка, бІозаь доаккхарийн тегадоийн балхий выставка. 19 сахьата 30 минута яьлча Зелени театре «Родина» яхача совхоза художественни самодеятельноста концерт. 18 сахьати 30 минути яьлча кинолекторий. «Город Грозне история» яха лекци. Документальни кинофильмаш хьокхаргда. 12 сахьат даьлча спортплощадке волейболаш баскетболах ловзарах яхьаш.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллей Грознен, кІезиг - дукха моркаш а йолаш, йІайха ха латта мег, малхбоалехьара, гІаьххьача боараьта а хкоачаш, даьгІо муя хьекхаргба, республике гІолла 35 — 40 градуси Грозне 37 — 39 градуси йІовхал хургьа.

Кхоанен лоаммех, йовчан а йоалаш, кІезиг - дукха моркаш хила мег, тайп-тайпара оагІонашкахьара, гІаьххьача боаралга а кхоачаш, даьгІо муя хьекхаргба, бийсашка 14 — 19 градуси дейоа кх 34 — 39 градуси йІовхал хургьа.

Метеостанци.

ДІаяхача замах юхедисача вочa гІулакхаща-лира къовсам

НИКЪ—ЦАІ, ЗАКОН—ЦАІ

ЦІАККХА а дийцадац навсархоша дІаяхача замах юхедисача вочa гІулакхех хІана санна чІоагІа, дукха, доаха. Фуд, йоах цар, вай лелаьер дикаьара водари къоастаде па могаш.

Дешлаш сона цкъа цу хьекъехьа къамаьа деш Назрани вахача деткъаьега кхача воаллача вокхача сага Оздоев Юназа аьннар: «Улица юкъе гІолла воагІаш цхьан цІагІа лекхача пандарa оаз а хаар дерг даллаь лядувгІаш лаьттар со, — йоахар цо. — Дагабехар сона чІса тайна дийза ялалара кот. йоІа аьк куралаш, лехa дІадаха санна цІетта йоІа тІехье хьийсте сай дегІа.

Ипттаь бола сакъераш дІабаккха миштта оал. ТІаккха пхьаьха а.

«Закона» цхьан пункта тІа саг вера санна вовз гІулакх юхатоха аьлна 5000 сом ахча хьожадаьл пхьега. Венна аьлча, венна саг вохкалга да-их из. Веннача сагах мах бе, из вийна саг ахчах мукьаьлайта ахьага мичахьара доагІаш да?

Нагахьа санна саг вера юхатоха, из дулам ца хилайта аьлна нар из дьыдалаpe кхача тайпара хила воагІар из «закон». Саг вийнаь саг патчахьалкхен законах кеза суд е дІячулойла, юрта вагІаш алда из кхевваьча цІен, юрто воча оагІора белгалдоккхалха ипттаь аьхха эзлам даргдолча тайпара из воІ кхевкь да, ваьа, хІаьта ца дерриге а юрт вІашагІ а теха е дІа а кхайкадоала аьлва. я цу гайпара члоазам хургболаш юотана дага а бьяна из закон оттадаьдаре, нахи хьетІа а эцартдар, традици хиина дехар а дар. Бакьда, хІама отталаьча «закона» аьха тьаделча мукьа кутт миччa тайпара хиинаьла шай карах сага са даькха саг. Из дІалелча Іаьдала судах а мукьа воал из, во ціи тІа а ш е цунна, е цІенні а. Кхелаш вІашагІъекхa Іемача нахе дешо да, из доаша аьлча. Шоай ахчах нача юьшура цар пиги тьа моссаниш, ха. ХІаьта кисса йоаж а хІаьна ма езай...

Ипттаь 'хьабел наха цу «закони» чулоацам, ипттаь чакхсадогІаш хІама ца мургдоаша вІашагІ-деллар. МалагІча законаш да цар дІатеттараш? Советски вийса законаш да. Хьажал наха ипттаь йоаз (укх дешшка Назране цу деша четаь аьча сходе хилар тхо). Ерш я лоаша цар уйлаш:

Горисполкома председатель
БУЗУРТАНОВ Хьасин:

Шо дуда хьала йош ше вай маьха законаш. Цайош ца уж. БІаьшерашка вай тІаккхача гІийрта, вай дийха да уж. Е 52-гІа шуна вай цу боксошах даха. Цар берийт гуш да, нар вийсо гуш а.

Трикотажни фабрика болхлой
ХАМАТХАНОВ Іаннуди:

Эхь деший тахан наьха хьаькъа кхача дукенашка мах ахийтал айдешача хаза цхьа, урдув. маьое йола саг юша сагота балхаш а дуташ вІашагІбеттабала. Маьа уж къаьна гІулакхаш хьаьтсьевар, царех вацонаш дер? ТІехьбиса, уйла къаьнарча замания, йиса наз. Еарц урдуьна кхусьа шифоньераш, диваьаш, дезди мураша угаллу 1000 сом ахча. Яхийта йоІ шийна везача зІамигача сагага, хьайІалашайта шоашка из эзлаш дола рузкьа. Низ, хьалоф, хьакъал да цар.

Нефтебазера хьеко
ОЗДОЕВ Асланбек:

Дьяах дола советски законаш телхадераш дукхагІдолча дьякье боах ца бу наx ба.

БІаь кхоь шу даьна
ЕВЛОЕВ Оарцхо:

Ца мотташе я тахан укх лакхе ваьннав со. Сай дагардар ала. Сона йиьшенна паччахьа волча хаьа айса эа хало. Малх чубэзьлза вІараш дьекхаш Іа кхай тІа баьча баьхат хаьла сискала чІетаьг мара хьа на кхоачийташ ха яр из. Дукха хало эза къам да вайлар. Хілтагьала са даькхьал тахов наха, тІадуьха, айхай дц, еллойне, ека... бе мукьа ха я. Ма телхе- паччахьалкхен бокьонаш, сай де укх хоачa нахара.

Нефтебаза, директор
МАЛЬСАГОВ Тухан:

Уж гІулакхаш лезадеча наха дукхагІа долча дьякье салаш лезар мара хІама хац бусулба дин чулоацамах. Къоастаде хац царна дыьа гІулакхаш, къаьхнa травлеш. Дерриге шийe ловзаш цар наха юкъесa тІулакхаш. Шоашта а ган шоаш дІеьхь къехь хаш, из кмаьхьа боза. Кхелаш ма е. бераш дета, къадешача гІулакхашта тІеба дохка.

Нефтяника
ОЗДОЕВ Юназ:

Водарош лелаьдераш, дьяах йола законаш телхадераш советски законашца кхайкаеча тайпара суд йоагІа. ДІахийта беза низ, вІалла къаьветча я ца беш. ТІаккха хувшаргьаа нкелаш, тІаккха цагадохаргдаш. «керда» законаш. Кхоь йоІ маьоe ахийтай аз. укх цу багІараш тешааш ...цьа сом хьаьйцахаш аз уж дІабитараьшкара цу мехкараште даьрхІа а е сайна а. Хоза боахк, дика бах. Из да сона хьа сурдувь.

ИШТТА йоах меьсархоша. Из санна йола сходаш дийнай Насыр - Керте, Экажкъонгий юрта, района кхыча юрташка. Кхи дІахо а хувшаргдолаш да из дош районе. Трибуна тІа мел ваьнначо, цу хьакьехьа къамаьл мел дечо яхар цаІ да: эшаш дага мел лекхо уттаду законаш, цкъ, урдуа, дІадаха зулама хІамаш.

Дика да сходаш, собраниш яр, цу гІулакха нах вІашагІбетта балар.

ХІаьта а цхьа хІама белгалхилла дом. Цу вай юнача собранешка, совещанешка сходашка мел ду къамаьлаш а уж да гІулакхаш дІадахара хетаду, ем йода решениеш а уж ІотоІадеш, хІадаха деза ихаш ю.

Бакьда, чертеса дар белгалдаьккхаш. МалагІа да вертттерадар? Во хІама кІатотта ниэ эш, маьакъаш яхи деза, цох мІаьагІача оагІор, миштта гІорта веза ха деза. Цу тьахьех предложенеш кІезига теа из дош дувцa ях вІашагІбеттатуча.

Хоьш да, цІеккашта къовсам оттаье гІерт цу гІулакхаца районера партийни, профсоюзни организацеи. Бакьза формаш, методаш маькъаш хахара Іа яха дукха уйла тІаяхайтац цар а. ДІагІертара пайда мичаб, кох дІацкортабе тешшаме моттиг ца лехача.

Іаьаамато дукха бе районе пропагандисташта, агитатораьта политинформатораьта бе болх. Уж бе миъана дагабулаа, царна дагардар ха, царна дІахо болх бара деькъаш лехе декхарийла бераш. Цу хьакье пар тІагІертта деш хІама гаь. Укх сахьате уж гІулакхаш дендолоттергдац аьа аьа жет КПСС райкомо.

М. КАРАЕВ.

ЛадувгІа, хьажа

30 август
РАДИО

8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 8.40 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 8.50 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала). 9.00 — Москва. 15.15 — «Вай эттаро дикагІа вола доттагІа» яхача Крупская книжка тІера дакъа (гІалгІай меттала). 15.30 — «Къона тІехье» (эрсий меттала). 15.45 — Ашараш. 16.00 — Москва. 17.00 — «Шоана, студенташа» яха концерт. 17.30 — «Къонахь» (эрсий меттала). 18.00 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.15 — Маьсла а ха тІа (нохчий меттала). 18.30 — Халкъан ашараш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14.05 — Гражданин - демократ. Редакции вьь 200 шу дузарга. 14.25 — «ДІачуэ боьзо я септун» яха телевизиони фильм. 14.45 — Кинокамераца Къилбаседа Кавказа гІолла. Советски кино 50 шу дузарга. 15.25 — Берашта. «Яйнача хана бола фаьлг» яха художественни фильм. 16.45— «Пижамаш тІаьхха пилоташа» яха фильм-интервью. КхоаллагІа сери (нохчий меттала доакх). 18.05 — «Знани» яха Іилманопулярни кинопрограмма. «Хьа орленаш, комсомол». ШоллагІа сери. 18.30 — Нохч-гІалгІай радиои телевидени инструментальни ансамбля концерт. 18.50 — Ленин вьь 100 шу дузарга. «Новъкъостий, тІехьа» яха телевизиони фильм. 20.00 — Шоана, бераш. 20.20 — Дунен хьаьлъашта юкъера обзорехи. 20.35 — Кинохроника (гІалгІай меттала доакх). 20.55 — Пердалчай программа. 21.00 — Лов дешача деза лоа Іо-тІадаллалица» яха художественни фильм.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Ленина улица, 11 (3-гІа этаж) Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам.—3-30-11; бехктоьча секретаре—3-34-39; партийни вахарев, культурая, промышленностая отделий—3-42-30; юрта боахаме писъмой отделий—3-42-28.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж) Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря—3-34-39; отделов партийной жизни культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революци проспект. 7-64.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7-64.
СФ05180. Заказ № 3443.